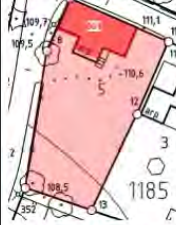
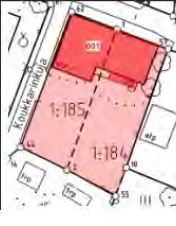

PISPALA II

Asemakaavoituksen II-vaiheessa kaavoitettavien alueiden rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2009

Täydentävä liiteaineisto 2012

- Tiivistelmätaulukko rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisista arvoista – Arvoalueet, pihapiirit ja rakennukset
- Rakennustyytit: kartta ja tilasto
- Rakennuskannan ikä: kartta ja tilasto

Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennuksen kulttuurihistorialliset arvot	Pihapiirin ja rakennuksen
	© Miia Hinnerichsen/ PMM 2009			El mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	
28		Koukkamäki 27/M. Ardenkatu 9	837-218-1185-0005		Rakennustyyti: Pihapiiri, pihapiiri, rakennusperintö, k:n pääosin vu. Rakennustyyti: Asuinrakennus, muotokulttuuri, k:n vu. Historiallinen: Alueella 1900-säilynyt. Ympäristöarvo: Alvan Koukkamäen k:n vu. Arvoalue: Kohde sijaitsee
29		Koukkamäki 7	837-218-1074-0018		Rakennustyyti: Pihapiiri, pihapiiri, rakennusperintö, k:n pääosin vu. Rakennustyyti: Asuinrakennus, muotokulttuuri, k:n vu. Historiallinen: Alueella 1900-säilynyt. Ympäristöarvo: Alvan Koukkamäen k:n vu. Arvoalue: Kohde sijaitsee

Rakennustyyti	lkm	%-osuus
 pikkutalo	12	5
 paritupa	6	2,5
 120 yksittäispientalo	83	34,6
 huvila	9	3,8
 kaupunkipuutalo	29	12,1
 pienkerrostalo, puurakenteinen	21	8,8
 moderni kerrostalo (tiili, betoni, elementti)	6	2,5
 muu: opisto, tehdas, kirkko, seuratalo, ym.	5	2,1
 piharakennus puurunkoinen	54	22,5
 piharakennus kivrunkoinen (betoni, tiili)	15	6,3

PISPALA II

Ala-Pispala, Ylä-Pispala ja Santalahti

Asemakaavoituksen II-vaiheessa kaavoitettavien alueiden rakennetun kulttuuriympäristön inventointi 2009

Täydentävä liiteaineisto 2012

Johdanto ja liiteaineistojen tulkintaohje I

Tiivistelmätaulukko rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisisista arvoista – Arvoalueet 1

Tiivistelmätaulukko rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisisista arvoista – Rakennetun ympäristön kohteet 7

Rakennustyyppit, kartta ja tilasto 60

Rakennuskannan ikä, kartta ja tilasto 62

Liitekartat 63

Pispala II, 2009 inventoidut arvoalueet

Pispala II, 2009 inventoidut rakennetun ympäristön kohteet

Johdanto ja liiteaineistojen tulkintaohje

Pispalan kolmivaiheisen asemakaavoituksen tueksi on tähän mennessä laadittu I-vaiheen ja II-vaiheen alueet kattavat rakennetun ympäristön inventoinnit. Kaavoituksen I-vaiheen edetessä ja laadittaessa kaavan vaikutusten arviointia on ilmennyt tarve täydentää inventointiaineistoja. Erityisesti kritiikkiä on saanut osakseen I-vaiheen inventoinnin yhteydessä 2008 kehitetty ja II-vaiheen 2009 inventoinnissakin käytetty tapa antaa toimenpidesuosituksia. Lisäksi on toivottu helpotusta laajojen aineistojen hallintaan sekä selkeyttä kulttuurihistoriallisten arvojen esittämistapaan ja arvojen perusteluihin. Kolmas täydennystarve koski rakennustyyppejä ja rakennuskannan ikää havainnollistavia kartta- ja tilastoaineistojä.

Edellä mainituista syistä johtuen 2012 laadittiin tämä II-vaiheen inventointia täydentävä liiteaineisto. Työn on tilannut Tampereen kaupunki, kaupunkiympäristön kehittäminen ja sen on laatinut Pirkanmaan maakuntamuseolla projektitutkija Miia Hinnerichsen (FM), joka on vastannut myös aiemmista Pispalan asemakaavoituksen tueksi laadituista inventoinneista. Työtä museolla on ohjannut rakennustutkija Hannele Kuitunen.

Tiivistelmätaulukko rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisista arvoista

Pispalan II-vaiheessa asemakaavoitettavien alueiden ja 2009 inventoitujen rakennetun ympäristön kohteiden (pihapiirien), rakennusten ja aluekokonaisuuksien kulttuurihistorialliset arvot ja toimenpidesuosituksset muotoiltiin uudelleen ja koottiin selkeäksi ja helppolukuisiksi A3-kokoiseksi tiivistelmätaulukoksi.

Taulukkoon on ensin listattu kaikki yhdeksän inventoinnissa rajattua arvo-aluetta ja sen jälkeen kaikki 153 inventoitua rakennetun ympäristön kohdetta eli pihapiiriä (ks. myös liitekartat). Jokaiselle kohteelle piirrettiin uusi karttaote. Arvoalueista karttaotteessa näkyy arvoalueen raja ja sen sisälle jäävät inventoidut pihapiirit ja rakennukset. Rakennetun ympäristön kohteissa karttaotteessa näkyy kiinteistön rajat, inventoidut rakennukset ja niiden rakennusnumerot. Numerot ovat muutamaa taulukossa mainittua poikkeusta lukuun ottamatta samat kuin Tampereen kaupungin järjestelmissä käytetyt viralliset rakennusnumerot. Alueiden rajaus, pihapiirit ja rakennukset on merkitty karttaotteisiin inventoinneissa käytetyllä suuntaa antavan kulttuurihistoriallisen arvoluokituksen mukaisella värillä: punainen = luokka I, sininen = luokka II, ja vihreä = luokka III, joista luokka I on kulttuurihistoriallisesti arvokkain. Arvoluokitusta tai sen perusteita ei ole muutettu. Kiteytetysti voidaan sanoa, että mitä arvokkaampi kohde on sitä vähemmän muutoksia se kestää. Arvoluokituksen yksityiskohtaiset perusteet on luettavissa Pispalan 2009 inventoinnin väliraportista (s. 68-77).

Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut

Kunkin arvoalueen ja rakennetun ympäristön kohteen (pihapiirin) kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut on koottu omaan sarakkeeseensa. Pohjana on käytetty 2009 inventoinnin tietoja. Tekstissä on pyritty ilmaisemaan mahdollisimman selkeästi mitä arvoja alueilla, pihapiireillä tai rakennuksilla on ja miten ne kohteessaan ilmenevät. Rakennetun ympäristön kohteiden arvosarakkeessa on siis sekä pihapiirin kokonaisuuteen että sen rakennuksiin liittyvät arvot. Toiset arvot kohdistuvat selkeästi tiettyyn rakennukseen, jolloin on mainittu rakennuksen nimi ja numero, ja toiset arvot taas koko pihapiiriin ja kaikkiin sen rakennuksiin. Arvottamisen tapaa sinänsä ei ole muutettu. Pispalan kulttuurihistorialliset arvot on esitelty kattavasti Pispalan 2009 inventoinnin väliraportissa (s. 56-67).

Toimenpidesuosituksset

Toimenpidesuosituksset pohjautuvat aikaisemmin annettuihin, mutta nyt ne on muokattu yksittäin jokaiselle alueelle ja rakennetun ympäristön kohteelle. Suosituksissa otetaan entistä paremmin huomioon kohteiden yksilölliset arvot ja ominaisuudet. Ne on kirjoitettu muotoon: ”Alueen, pihapiirin, rakennuksen tai muun kohteen kulttuurihistoriallisten arvojen säilymisen kannalta tärkeää on...”. Sarakkeessa on listattu kunkin kohteen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat piirteet, joiden säilymiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

Arvoalueiden toimenpidesuosituksset kohdistuvat koko alueelle koskien erityisesti katutiloja, yleisiä alueita, puistoja ja alueen ilmettä. Rakennetun ympäristön kohteiden toimenpidesuosituksset kohdistuvat pihapiiriin kokonaisuuteen, pihaan ja yksittäisiin rakennuksiin, tarkemmin sanottuna inventoitujen rakennusten julkisivuihin, mutta myös puolijulkisten tilojen, kuten kerrostalojen porraskäytävien ja julkisten rakennusten sisätiloihin. Maisemallisiin seikkoihin perustuvat toimenpidesuosituksset koskevat myös kohteen ympäristöä laajemmin. Lopuksi sarakkeessa on joidenkin kohteiden kohdalla mainittu suositeltavia toimia, jotka parantaisivat tai palauttaisivat pihapiiriin tai rakennusten kulttuurihistoriallisia arvoja.

Uudet toimenpidesuosituksset täydentävät inventoinnissa aiemmin annettuja ja ne tullaan lisäämään 2012 aikana Pirkanmaan maakuntamuseon Siiri-tietokantaan, jonne kaikki museon kokoama inventointitieto on tallennettu.

Esimerkkejä toimenpidesuositusten tulkitsemisesta

Rakennuksen runkomuodon säilyttäminen = rakennuksen rungon perusmuoto tulee säilyä tunnistettavana. Maltillinen laajennus ja maltillinen (tekninen) korotus ovat mahdollisia. Arvoalueella, I-luokan rakennuksissa ja I-luokan pihapiirissä kaikkien muutosten tarpeellisuus ja toteutustapa on harkittava erityisen tarkkaan.

Rakennuksen tyylipiirteiden säilyttäminen = arvosarakkeessa mainittuja rakennuksen tyyli-
piirteitä (uusrenessanssi, puujugend, 1920-luvun puuklassismi, jälleenrakennuskausi tms.)
tulee vaalia tulevissa korjauksissa ja muutoksissa.

Pihan jäsentelyn säilyttäminen = rakennusten sijainnin säilyttäminen, pihan pintojen, rakenteiden, kulkureittien ja perinteisen kasvillisuuden vaaliminen muutoksissa.

Rakennuksen tai pihapiirin aseman säilyttäminen maisemassa = eteen tai lähistölle ei tule rakentaa mitään mikä peittää kohteen tai muutoin muuttaa merkittävästi sen asemaa maisemassa.

Pispalan kulttuurihistorialliset arvot ja rakennetun ympäristön muospaineet

Kuten aiemmissa 2008 ja 2009 inventoinneissa on todettu, jokainen Pispalan inventoitu pihapiiri ja jokainen inventoitu rakennus on arvokas ja sinänsä säilyttämisen arvoinen. Rakennettu ympäristö on kuitenkin jatkuvassa muutoksessa, eikä valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö tee tässä asiassa poikkeusta. Ympäristön arvojen säilymisen kannalta onkin keskeistä muutoksen tapa ja se, että muutokset ovat hallittuja. Pispalassa, kuten muuallakin Suomessa, suurimmat muospaineet rakennetulle ympäristölle ovat purkaminen, laajentaminen, korottaminen ja täydennysrakentaminen. Seuraavaan kehykseen on koottu keskeisimmät asiat, jotka tulisi Pispalaa koskevissa muutoksissa ottaa huomioon, jotta alueen kulttuurihistorialliset arvot säilyisivät.

Purkaminen

Inventoituja rakennuksia ei tulisi purkaa. Purkaminen muuttaa väistämättä pihapiiriin ja maiseman rakennetta ja ilmettä ts. vähentää alueen kulttuurihistoriallisia ja maisemallisia arvoja. Purkamiseen tulee suhtautua erityisen kielteisesti, mikäli pihapiiri on arvoalueella, pihapiiri on arvioitu I-luokkaan (punainen) tai mikäli rakennus on arvioitu I-luokkaan (punainen) tai II-luokkaan (sininen).

Laajentaminen

Inventoitujen rakennusten laajentamisen tulee olla maltillista. Laajentaminen muuttaa väistämättä rakennuksen alkuperäistä tai kauan sitten tehdyn muutoksen aikaista perusmuotoa. Laajentamisen vaikutus ulottuu myös ympäröiviin rakennuksiin ja pihapiireihin, mikä tulee huomioida suunnittelussa. Merkittävien laajennusten tulee olla perusteltuja. Laajentamiseen tulee suhtautua erityisen kriittisesti, kun pihapiiri on arvoalueella, pihapiiri on arvioitu II-luokkaan (sininen) tai rakennus on arvioitu II-luokkaan (sininen). Laajentamiseen tulee suhtautua lähtökohtaisesti kielteisesti, kun pihapiiri on arvioitu I-luokkaan (punainen) tai rakennus on arvioitu I-luokkaan (punainen).

Korottaminen

Inventoitujen rakennusten korottamisen tulee olla maltillista. Korottaminen muuttaa väistämättä rakennuksen alkuperäistä tai kauan sitten tehdyn muutoksen aikaista perusmuotoa. Korottamisen vaikutus ulottuu myös ympäröiviin rakennuksiin ja pihapiireihin sekä mahdollisesti maisemaan laajemminkin, mikä tulee huomioida suunnittelussa. Korottamistarve ja -tapa tulee tutkia erityisen huolellisesti, kun pihapiiri on arvoalueella, pihapiiri on arvioitu II-luokkaan (sininen) tai rakennus on arvioitu II-luokkaan (sininen). Korottamiseen tulee suhtautua lähtökohtaisesti kielteisesti, kun pihapiiri on arvioitu I-luokkaan (punainen) tai rakennus on arvioitu I-luokkaan (punainen).

Täydennysrakentaminen

Inventoitujen pihapiirien täydennysrakentamisen tulee pääsääntöisesti olla maltillista/pienimuotoista. Alueelle omaleimaisten pienehköjen piharakennusten (sauna, varasto, liiteri, verstaas, työtila, vierastalo tai näiden erilaisten yhdistelmien) rakentaminen on hyväksyttyä jopa suositeltavaa, etenkin jos pihapiirin vanhat piharakennukset on purettu. Täydennysrakentaminen muuttaa väistämättä pihapiiriin rakennetta ja ilmettä ts. vähentää ympäristön kertovuutta ja maisemallisia arvoja. Täydennysrakentamisen vaikutus ulottuu myös ympäröiviin rakennuksiin ja pihapiireihin, mikä tulee huomioida suunnittelussa. Täydennysrakentamiseen tulee suhtautua erityisen varovaisesti, mikäli pihapiiri on arvoalueella, pihapiiri on arvioitu I-luokkaan (punainen) tai II-luokkaan (sininen).

Kartta ja tilastoaineisto inventoitujen rakennusten rakennustyypeistä

Rakennusten tyypittely on osoittautunut kaavoituksessa keskeiseksi apuvälineeksi kaavamääräysten laadinnassa ja rakennusten vertailussa sekä tasavertaisessa kohtelussa. Aiemmissa inventoinneissa rakennuskantaa on tyypitelty mm. rakennustyylien, käyttötarkoituksen ja huonejärjestyksen perusteella. Kaavoituksen kannalta merkityksellisempää on kuitenkin kaupunkikuvallisin perustein tehty tyypittely, joka perustuu ensisijaisesti rakennusten muotoon ja fyysisiin ominaisuuksiin. Tältä pohjalta Pispalan rakennuskannasta on erotettavissa 10 rakennustyyppiä. Seuraavaksi rakennustyyppit on esitelty lyhyesti.

Pikkutalo

Huoneen ja keittiön pienikokoinen yhden perheen talo, jolla on satulakatto, kapea runko ja yksi asuinkerros. Ullakkokerroksessa saattaa olla kesähuone tai vastaava.

Paritupa

Maaseudun rakennustyyppi, jossa rakennuksen molemmissa päissä on tupa ja niiden välissä eteinen ja eteisen peräkamari. Rakennus on hieman pikkutaloa pidempirunkoinen, satulakattoinen, kapearunkoinen ja siinä on yksi asuinkerros sekä sisäänkäyntikuisti keskellä pitkää sivua.

Yksittäispientalo

Rakennustyypeistä monimuotoisin. Usein rungoltaan noppamainen, pohjaltaan neliönmuotoinen, puolitoistakerroksinen, omakotitalotyyppinen rakennus. Tyyppiin kuuluu myös rakennuksia, joiden pohja on suorakaiteen muotoinen, joskus useassa vaiheessa rakennettu tai laajennettu. Asuntoja on saattanut olla useita.

Huvila

Kooltaan yksittäispientaloa suurempi ja yksityiskohdiltaan usein hiotumpi ja koristeellisempi huvilatyylinen asuinrakennus. Usein selkeästi jotakin rakennustyyliä, kuten uusrenessanssi, puujugend, 1920-luvun puuklassismi, edustava. Pohja neliömäinen tai suorakaide, puolitoista asuinkerrosta. Asuntoja on saattanut olla useita.

Kaupunkipuutalo

Tontin rajalle, katulinjaan kiinni sijoitettu rakennus, jonka asuntoihin sisäänkäynnit ovat pihan puolelta. Kaduntasossa tai kivijalassa on yleensä ollut liiketiloja. Usein pohjaltaan pitkän suorakaiteen muotoinen, kadunkulmassa L-muotoinen, joskus myös noppamainen. Asuntoja on saattanut olla useita, asuinkerroksia on yksi tai puolitoista.

Pienkerrostalo

Puurakenteinen, kaksikerroksinen, useita pieniä, yleensä huoneen ja keittiön kokoisia asuntoja käsittänyt asuinrakennus. Yksi tai kaksi porraskäytävää, tiloja myös kivijalassa. Kaduntasossa tai kivijalassa on voinut olla liiketiloja. Usein runkomuodoltaan selkeä suorakaide.

Moderni kerrostalo

Pispalan ensimmäisen 1945 asemakaavan jälkeen rakennettu 2-6-kerroksinen tiili- tai betonirunkoinen kerrostalo. Jälleenrakennuskauden tyylipiirteet, selkeä suorakaiteen muotoinen rakennusmassa.

Piharakennus, puurunkoinen

Erilaisia aputiloja, kuten liiterin, ulkokuoneen, saunan tai eläinsuojan, toisinaan myös asunnon käsittävä, yleensä vaatimaton puurunkoinen talousrakennus. Runko usein suorakaide ja sijainti pihan perällä.

Piharakennus, kivirunkoinen

Kuten edellä, paitsi runko tiiltä-, betonia tai säästöbetonia.

Muu

Edellä mainittuihin ryhmiin sopimattomat muodoltaan ja piirteiltään yksilölliset opisto-, kirkko-, tehdas- ja seurantalorakennukset.

Kaikki 2009 inventoidut 240 rakennusta sekä kaksi III-vaiheen inventoinnin yhteydessä 2012 inventoitua rakennusta tyypiteltiin näiden rakennustyyppien mukaisesti. Jokaiselle rakennustyyppille valittiin väri ja rakennukset merkittiin kartalle rakennustyyppiä vastaavalla värillä. Lisäksi laskettiin tilastot kunkin rakennustyyppin lukumääristä ja prosentuaalisista osuuksista. Rakennustyyppi vastaa rakennuksen nykyasua ja on saattanut vaihtua alkupe-
räisestä esim. laajennuksen seurauksena. Rakennustyyppit mainitaan myös arvojen tiivistelmätaulukossa jokaisen pihapiirin kohdalla.

Kartta ja tilastoaineisto inventoitujen rakennusten iästä

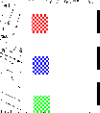
Vaikutusten arvioinnin tueksi on laadittu suuntaa antava jaottelu II-vaiheen kaava-alueiden inventoidun rakennuskannan iästä. Alueen 1870-1970-lukujen välisenä aikana rakennetus-
ta rakennuskannasta on erotettavissa kuusi piirteiltään toisistaan eroavaa ajanjaksoa, joille kullekin valittiin väri ja inventoidut rakennukset merkittiin kartalle ajanjaksoa vastaavalla värillä. Rakennuksen ikä on merkitty varhaisimman tunnetun rakennusajan mukaan. Ra-
kennuksen nykyasu voi olla peräisin myöhemmin tehdyn muutoksen ajalta.

Useimpien rakennusten tarkka rakennusaika ei ole tiedossa, jolloin rakennusaika on arvioi-
tu rakennuksen säilyneiden piirteiden ja muiden käytettävissä olevien lähteiden perusteel-
la. Pientä osaa inventoiduista rakennuksista ei pystytty ajoittamaan mihinkään tiettyyn
ajanjaksoon. Ne ovat kuitenkin todennäköisesti peräisin ajalta ennen toista maailmanso-
taa, ja niistä muodostui seitsemäs tarkemmin ajoittamattomien rakennusten ryhmä. Tähän
ryhmään kuuluvat rakennukset ovat erityisesti piirteiltään vaatimattomia piharakennuksia
sekä joitakin voimakkaasti peruskorjattuja asuinrakennuksia. Lopuksi laskettiin tilastot kun-
kin ajanjakson aikana rakennettujen rakennusten lukumääristä ja prosentuaalisista osuuk-
sista. Rakennusvuosi tai arvio rakennusajasta mainitaan myös arvojen tiivistelmätaulukos-
sa jokaisen pihapiirin kohdalla.

Pispalan asemakaavoituksen II-vaihe
Inventoidut kulttuurihistorialliset arvoalueet

- 2009/A1 Pohjanmaantien varsi
- 2009/A2 Koukkarinkadun varsi
- 2009/A3 Rimminkadun varsi
- 2009/A4 Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteys
- 2009/A5 Mäkikadun varsi
- 2009/A6 Erämiehenkadun varsi
- 2009/A7 Haulitornin ympäristö
- 2009/A8 Kannaksenkadun Päivölänkadun risteys
- 2009/A9 Pispalan valtatie alku

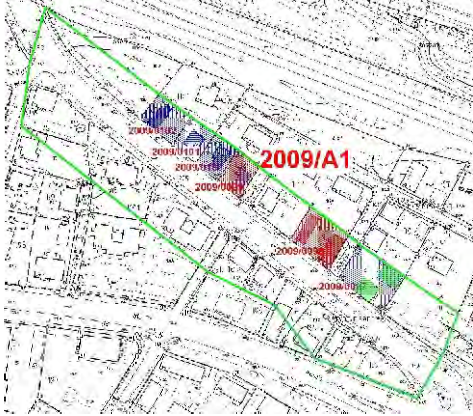
Arvoluokat

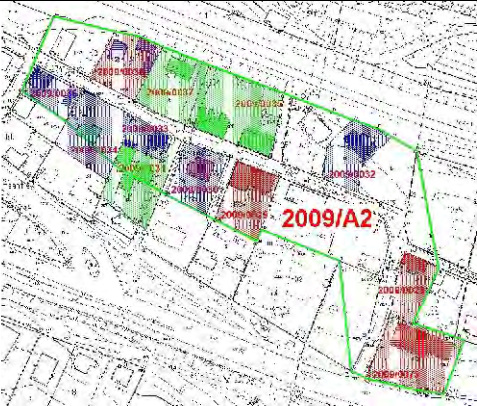

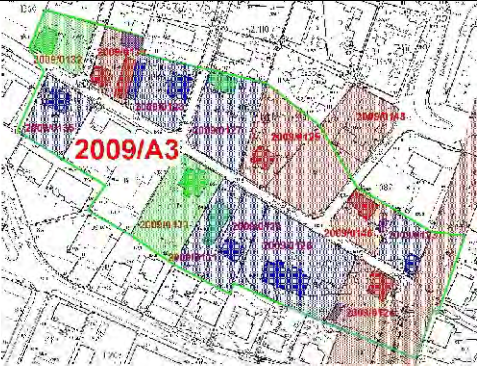
Pohjakartta: Kantakartta, Tampereen kaupunki
Muokkaus: PMM / Miia Hinnerichsen, 3.9.2012

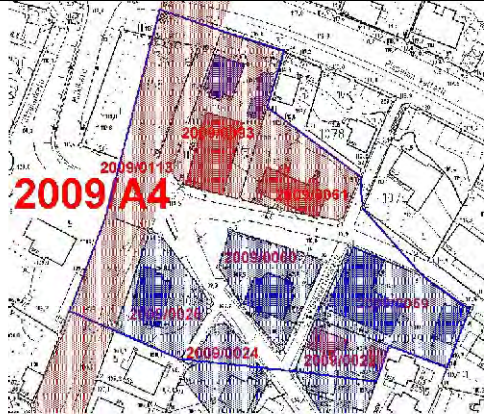
Tiivistelmätaulukko rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisista arvoista

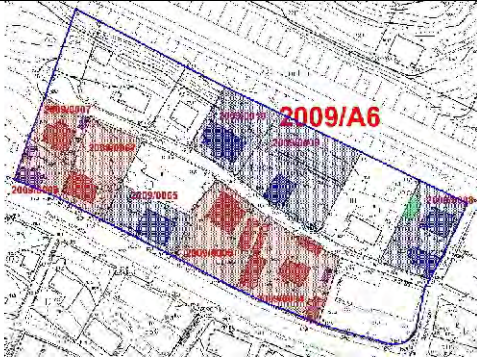
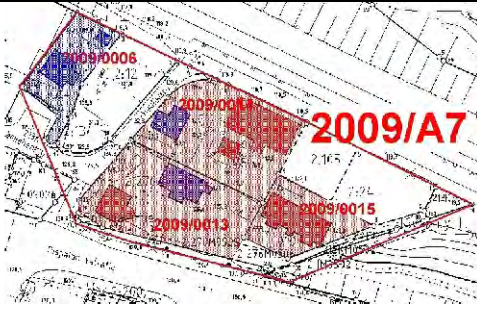
ARVOALUEET

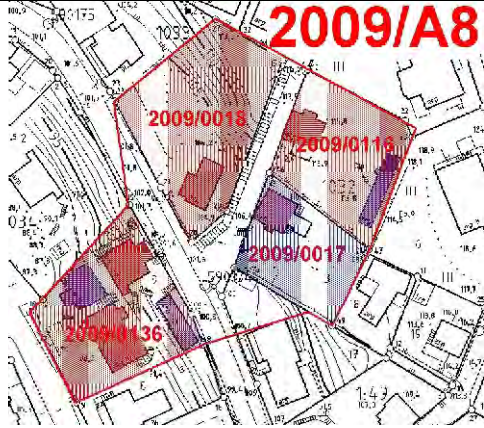
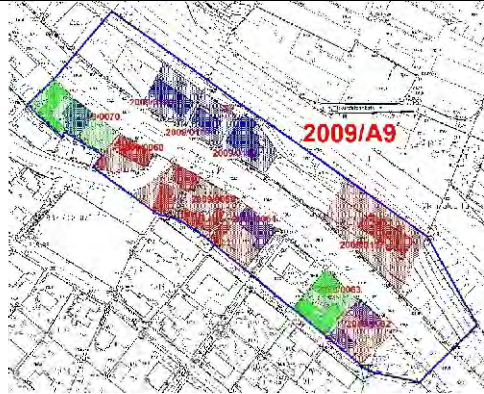
Alueen nimi (inv.no.)	Tunnuskuva	Karttaote, alueiden, pihapiirien ja rakennusten sijainti ja kulttuurihistorialliset arvoluokat	Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks	Alueeseen sisältyvät inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
Pohjanmaantien varsi (2009/A1)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Kadun varren vanha rakennuskanta on peräisin 1890-1930-luvulta. Etenkin inventointialueen ulkopuolelle jäävällä kadun eteläpuolella on myös 1980-2000-luvun uudisrakennuksia. Vanhimmat rakennukset edustavat eri rakennustyyppisiä usean asunnon vuokrakerrostaloita pieniin huoneisiin ja keittiön pikkutaloihin. Pohjoispuolella on säilynyt ehjä neljän pikkutalon rivi, Pohjanmaantie 18-24, jotka tunnetaan rakentajasukunsa mukaan Virtasen valtakuntana. Historiallinen arvo – Liikennehistoria Pohjanmaantie on ollut osa keskiajalla syntynyttä sisämaan ja Pohjanlahden rannikon yhdistävää vanhaa maantietä, joka tunnettiin nimellä Kuninkaantie ja myöhemmin Kyröskosken maantie. Ala-Pispalassa luoteeseen haarautuva nykyinen Pohjanmaantie (ent. Lielahdentie) vei Ylöjärven ja Hämeenkyrön kautta Pohjanmaan rannikolle. Alueen tielinja on säilynyt samalla paikalla ainakin 1800-luvulta asti. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueen vanhassa rakennuskannassa on yhä hahmotettavissa Pispalassa 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja erikokoisissa puutaloissa, aputiloja piharakennuksissa. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus 1900-luvun alkupuolella kadunvarsi on ollut kaupunkimaisen tiivis, koostuen eri-ikäisistä ja kokoisista asuin- ja piharakennuksista. Uudisrakentamisesta ja kadun levittämisestä huolimatta rakennukset ja katutila muodostavat yhä hahmotettavissa olevan maisemakokonaisuuden.	Alueen arvojen säilymistä kannalta tärkeää on: Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Osin kaupunkimaisen, rakennuksin rajatun katutilan säilyminen. Leveän entisen maantien katulinjan ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymän säilyminen. Uudisrakentamisen toteuttaminen lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaavaa noudattaen. Uudisrakennusten sijoittaminen katulinjaan, piharakennukset tontin perälle.	Pohjanmaantie 12 (2009/0097) Pohjanmaantie 14 (2009/0098) Pohjanmaantie 18 (2009/0099) Pohjanmaantie 20 (2009/0100) Pohjanmaantie 22 (2009/0101) Pohjanmaantie 24 (2009/0102)

Alueen nimi (inv.no.)	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Karttaote, alueiden, pihapiirien ja rakennusten sijainti ja kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks	Alueeseen sisältyvät inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
Koukkarinkadun varsi (2009/A2)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen vanha rakennuskanta on peräisin 1890-1950-luvuilta ja säilyttänyt suhteellisen hyvin alkuperäiset tai niitä vastaavat piirteensä. Asuinrakennukset edustavat eri rakennustyyppejä usean asunnon vuokrakerrostaloista pieniin huoneen ja keittiön pikkutaloihin. Kulttuurihistoriallisesti arvokkaimpia ovat VPK:n talo (Teatteri Mukamas, Pispalan valtatie 30) sekä Pispalan punakaartin päällikön Aatto Koivusen kotitalo (Koukkarinkatu 7). Muutamat 1990-2000-luvuilla rakennetut uudisrakennukset ovat kookkaita omakoti-, rivi- ja paritaloja. Historiallinen arvo – Liikennehistoria Koukkarinkadun paikalla on alkujaan kulkenut vain kapea polku, joka on syntynyt 1800-1900-lukujen taitteessa, kun paikalle on rakennettu ensimmäiset talot. Polkumaisuus on nähtävissä nykyisellä kapealla kadulla. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueen vanhassa rakennuskannassa on yhä hahmotettavissa Pispalassa 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja erikokoisissa puutaloissa, aputiloja piharakennuksissa. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus 1900-luvun alkupuolella katutila on ollut kapea ja rakennukset sijoitettu vaihtelevasti joko kadunreunaan tai sisemmälle tontille. Uudisrakentamisesta huolimatta rakennukset ja katutila muodostavat yhä hahmotettavissa olevan vaihtelevan ja monimuotoisen maisemakokonaisuuden.	Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Paikoin kaupunkimaisen, rakennuksin rajatun kapean katutilan säilyminen. Kapean katulinjan ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymän säilyminen. Uudisrakentamisen toteuttaminen lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen.	Koukkarinkatu 2/ Markkinakatu 9 (2009/0028) Koukkarinkatu 7 (2009/0029) Koukkarinkatu 9 (2009/0030) Koukkarinkatu 11 (2009/0031) Koukkarinkatu 12 (2009/0032) Koukkarinkatu 13 (2009/0033) Koukkarinkatu 15 (2009/0034) Koukkarinkatu 16 ja 18 (2009/0035) Koukkarinkatu 17 (2009/0036) Koukkarinkatu 20 (2009/0037) Koukkarinkatu 22 (2009/0038) Pispalan valtatie 30 (2009/0079)

Alueen nimi (inv.no.)	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Karttaote, alueiden, pihapiirien ja rakennusten sijainti ja kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks	Alueeseen sisältyvät inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
Rimminkadun varsi (2009/A3)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen vanha rakennuskanta on peräisin 1800-luvun lopun ja 1930-luvun väliseltä ajalta ja säilyttänyt kohtalaisesti alkuperäiset tai niitä vastaavat piirteensä. Asuinrakennukset ovat pääosin yhden tai kahden perheen yksittäispientalotyyppisiä asuinrakennuksia. Muutamat uudisrakennukset ovat 1980-2000-luvuilla rakennettuja omakotitaloja. Historiallinen arvo – Liikennehistoria Rimminkatu on saanut nimensä kadun puolivälissä sijainneen Rimmintorpan (Rimminkatu 21) mukaan. Kadun paikalla on alkujaan kulkenut vain kapea polku, joka on muodostunut 1800-1900-lukujen taitteessa, kun paikalle on rakennettu ensimmäiset talot. Polkumaisuus on nähtävissä nykyisellä kapealla kadulla. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alue on poikennut sosiaaliselta rakenteeltaan muusta Pispalasta, sillä suuri osa asukaista on kuulunut ylempään keskiluokkaan. Vanhassa rakennuskannassa on yhä hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolen asumisen ja elämisen tapa, perheen koti pienehkössä omakotitalossa, aputiloja piharakennuksessa. Historiallinen arvo – Teollisuushistoria Alueen itäreunassa on 1870-1930-luvuilla kulkenut Punainen tukkitie. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Katutila on hyvin kapea ja rakennukset pääasiassa hieman katulinjasta sisäänvedettyjä. Tontit ovat muusta Pispalasta poiketen pääosin väljästi rakennettuja, pensasaidoin aidattuja tasamaatontteja. Muutamista uudisrakennuksista huolimatta rakennukset ja katutila muodostavat puutarhamaisen vehreän maisemakokonaisuuden.	Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Puutarhamaisen, pensasaidoin rajatun katutilan ja –näkömän säilyminen. Kapean katulinjan ja muiden kulkureittien säilyminen. Uudisrakentamisen toteuttaminen lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen.	Punainen tukkitie (2009/0113) Rimminkatu 2 (2009/0123) Rimminkatu 7 (2009/0124) Rimminkatu 8 (2009/0125) Rimminkatu 9 (2009/0126) Rimminkatu 10 (2009/0127) Rimminkatu 12 (2009/0128) Rimminkatu 13 (2009/0129) Rimminkatu 14 (2009/0130) Rimminkatu 15 (2009/0131) Rimminkatu 16 (2009/0132) Rimminkatu 17 (2009/0133) Rimminkatu 23 (2009/0135) Uittajankatu 7 (2009/0146) Uittajankatu 10 (2009/0148)

Alueen nimi (inv.no.)	Tunnuskuva	Karttaote, alueiden, pihapiirien ja rakennusten sijainti ja kulttuurihistorialliset arvoluokat	Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks	Alueeseen sisältyvät inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
	© Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki		Alueen arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:	
Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteys (2009/A4)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen monimuotoinen rakennuskanta on peräisin 1800-luvun lopun ja 1930-luvun väliseltä ajalta. Alueella ei ole uudisrakennuksia. Rakennuskanta on peruskorjauksista huolimatta säilyttänyt pääosin hyvin 1900-luvun alun piirteensä. Erikokoiset rakennukset edustavat eri rakennustyyppejä usean asunnon vuokrakerrostaloista huviloihin ja yksittäispientaloihin. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Rakennuskannassa on yhä hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolen eri yhteiskuntaluokkien, sekä työväenluokan että ylemmän keskiluokan, asumisen ja elämisen tapa. Lisäksi alueella on sijainnut kookkain Pispalan monista yleisistä saunoista, Sirenin sauna. Historiallinen arvo – Teollisuushistoria Alueen länsireunalla on 1870-1930-luvuilla kulkenut Punainen tukkitie. Sen betonisia tukirakenteita on säilynyt Pispalan valtatie ja sen eteläpuolella sijaitsevan parkkipaikan välissä. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteuksen hyvin erittyypiset rakennukset muodostavat kaupunkikatualueen varsille vaihtelevan ja monimuotoisen maisemakokonaisuuden.	Aluekokonaisuuden säilyttäminen ymmärrettävänä, mahdollisimman vähäisin muutoksin. Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Kapeiden katulinjojen ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymien säilyminen. Mahdollisimman vähäinen uudisrakentaminen. Uudisrakentamisen toteuttaminen huolellisesti lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen.	Kannaksenkatu 26 (2009/0022) Kannaksenkatu 31 (2009/0024) Kannaksenkatu 39 (2009/0026) Mäkikatu 75 (2009/0059) Mäkikatu 77/ Kannaksenkatu 28 (2009/0060) Mäkikatu 80 (2009/0061) Pispalan valtatie 59/ Kannaksenkatu 30 (2009/0093) Punainen tukkitie (2009/0113)
Mäkikadun varsi (2009/A5)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Kadunvarsi on rakentunut 1900-luvun alun ja 1920-luvun välisenä aikana. Muutamia asuinrakennuksia on rakennettu kahdessa vaiheessa siten, että 1900-luvun alussa rakennettua taloa on laajennettu 1920-luvulla. Asuinrakennukset ovat tyypiltään yksittäispientaloja sekä pieniä asuntoja käsittäneitä entisiä vuokrakerrostaloja. Asuinrakennukset ovat melko kookkaita, kaikilla tonteilla on piharakennukset. Rinnetontit ovat pienehköjä, pihamaata ja kasvillisuutta tonteilla on vähän. Rakennusten 1900-luvun alun piirteet ovat säilyneet pääasiassa hyvin. Alueen lounaiskulmassa on yksi uudisrakennus. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueen vanhassa rakennuskannassa on yhä erinomaisesti hahmotettavissa Pispalassa 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja erikokoisissa puutaloissa, aputiloja piharakennuksissa. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Mäkikadun kapean katulinjan ja siihen kiinni rakennettujen asuinrakennusten eheä, tiiviisti rakennettu ja kaupunkimainen maisemakokonaisuus on yleisilmeeltään säilynyt pitkälti 1920-luvun asussaan.	Aluekokonaisuuden ja sen yksityiskohdienten säilyttäminen ymmärrettävänä, mahdollisimman vähäisin muutoksin. Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Rinnepihojen tasoerojen säilyminen. Kapean, maastonmuotoja mukailevan ja samalla kaupunkimaisen rakennuksen rajatun katutilan säilyminen. Katulinjan ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymän säilyminen. Uudisrakentamisen välttäminen. Välttämättömän uudisrakentamisen toteuttaminen korostetun tarkkaan lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen. Välttämättömän uudisrakennuksen sijoittaminen katulinjaan ja piharakennukset tontin perälle.	Mäkikatu 63 (2009/0054) Mäkikatu 64 (2009/0055) Mäkikatu 65 (2009/0056) Mäkikatu 66 (2009/0057) Mäkikatu 68 ja 70 (2009/0058)

Alueen nimi (inv.no.)	Tunnuskuva	Karttaote, alueiden, pihapiirien ja rakennusten sijainti ja kulttuurihistorialliset arvoluokat	Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks	Alueeseen sisältyvät inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
	© Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki		Alueen arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:	
Erämiehenkadun varsi (2009/A6)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen monimuotoinen vanha rakennuskanta on peräisin 1890-1950-luvuilta ja säilyttänyt hyvin alkuperäiset tai niitä vastaavat piirteensä. Rakennuksista edustettuina ovat lähes kaikki Pispalan rakennustyytit pikkutalosta moderniin kerrostaloon. Asuinrakennuksista useimmat ovat huvilatyyppisiä, suurehkoja taloja, joiden rungot kerrotaan tuodun Terijoelta. Rakennukset poikkeavat pispalalaisesta työväenrakentamisesta paitsi suuremman asuntokoon myös koristeellisuutensa vuoksi. Alueen kaakkoiskulmaan on 1980-luvulla rakennettu ajan lähiörakentamiselle tyypillinen matala liikekeskus. Muut uudisrakennukset ovat 1990-2000-luvuilla rakennettuja omakotitaloja. Historiallinen arvo – Liikennehistoria Erämiehenkatu on ollut osa keskiajalla syntynyttä sisämaan ja Pohjanlahden rannikon yhdistävää vanhaa maantietä, joka tunnettiin nimellä Kuninkaantie ja myöhemmin Kyröskosken maantie. Alueen pääväylän tielinja on viimeistään 1800-luvulla siirtynyt etelämmäs nykyisen Pispalan valtatie paikalle, mistä johtuen Erämiehenkatu (ent. Ylätie) on säilynyt kapeana. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Rakennuskannassa on hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolen eri yhteiskuntaluokkien, sekä työväenluokan että ylemmän keskiluokan, asumisen ja elämisen tapa. Historiallinen arvo – Taloushistoria Pispalan posti on toiminut neljässä alueen rakennuksista. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Erämiehenkadun katulinja on kapea, loivasti kaartuva, paikoin tiiviisti rakennusten reunustama, paikoin vehreä ja avoin. Uudisrakentamisesta huolimatta rakennukset ja katutila muodostavat yhä hahmotettavissa olevan maisemakokonaisuuden.	Aluekokonaisuuden säilyttäminen ymmärrettävänä, mahdollisimman vähäisin muutoksin. Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Rinnepihojen tasoerojen säilyminen. Kapean, maastonmuotoja mukailevan katulinjan ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymän säilyminen. Mahdollisimman vähäinen uudisrakentaminen. Uudisrakentamisen toteuttaminen huolellisesti lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen.	Erämiehenkatu 3 (2009/0004) Erämiehenkatu 5 (2009/0005) Erämiehenkatu 11 (2009/0007) Erämiehenkatu 12/ Ahjolankatu 4 (2009/0008) Erämiehenkatu 16 (2009/0009) Erämiehenkatu 18 (2009/0010) Pispalan valtatie 8 (2009/0065) Pispalan valtatie 10 (2009/0067) Pispalan valtatie 12 (2009/0069)
Haulitornin ympäristö (2009/A7)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen vanha rakennuskanta on peräisin 1800-luvun lopun ja 1920-luvun väliseltä ajalta ja säilyttänyt hyvin alkuperäiset tai niitä vastaavat piirteensä. Asuinrakennukset ovat tyypiltään erilaisia: pikkutalo, kaupunkipuutalo ja yksittäispientaloja. Teollisuusrakennukset, haulitehdas ja haulitorni, ovat vuodelta 1908. Rakennushistoriallinen arvo – Rakennustekninen Punatiilinen tehdasrakennus ja punaiseksi maalattu, teräksinen 55 metriä korkea haulitorni edustavat molemmat aikansa rakennusteknistä huipputaitea. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Rakennuskannassa on hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolella Pispalassa tyypillinen asuminen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja erikokoisissa puutaloissa, aputiloja piharakennuksissa. Lisäksi osan alueen asuinrakennuksista kerrotaan toimineen haulitehtaan työntekijöiden asuntolina. Historiallinen arvo – Teollisuushistoria Haulitehdas on toiminut alueella vuodesta 1908 aina 1970-luvulle. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Haulitehtaan ympäristö muodostaa yhä hyvin hahmotettavissa olevan 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa syntyneen teollisuus- ja asuinympäristökokonaisuuden. Korkea haulitorni on Pispalanharjun kaukomaiseman symboli.	Aluekokonaisuuden ja sen yksityiskohdientien säilyttäminen ymmärrettävänä mahdollisimman vähäisin muutoksin. Vanhan rakennuskannan, asuin-, piha ja teollisuusrakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Katulinjan ja muiden kulkureittien säilyminen. Uudisrakentamisen välttäminen. Välttämättömän uudisrakentamisen toteuttaminen korostetun tarkkaan lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen.	Erämiehenkatu 8 (2009/0006) Haulikatu 2 ja 4 (2009/0013) Haulikatu 6 ja 8 (2009/0014) Haulikatu 12 (2009/0015)

Alueen nimi (inv.no.)	Tunnuskuva	Karttaote, alueiden, pihapiirien ja rakennusten sijainti ja kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks	Alueeseen sisältyvät inventoidut rakennetun ympäristön kohteet
Kannaksenkadun Päivöläkadun risteys (2009/A8)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen rakennuskanta on peräisin 1900-luvun alun ja 1920-luvun väliseltä ajalta. Rakennukset ovat persoonallisia, pääasiassa hyvin säilyneitä ja aikansa rakennusperinnettä edustavia. Asuinrakennukset ovat tyypiltään yksittäispientaloja, lukuun ottamatta yhtä pienkerrostaloa. Alueen lähiympäristö on uudistunut 1980-2000-luvulla melko voimakkaasti purkamisen ja uudisrakentamisen seurauksena, mikä korostaa arvoalueen merkitystä. Rakennushistoriallinen arvo – Rakennustekninen Osa asuinrakennuksista sijoittuu erittäin jyrkkään rinteeseen. Tonteilla on runsaasti betoniportaita ja muita rinnepihalle tyypillisiä rakenteita. Rakennuksissa on erittäin korkeat kivijalat sekä erikoisia sisäänkäyntiratkaisuja. Osassa rakennuksista on rankorunko, mikä 1910-1920-luvuilla oli vielä rakennustekninen uutuus. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueen rakennuskannassa on hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolella Pispalassa tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja erikokoisissa puutaloissa, aputiloja piharakennuksissa. Lisäksi Benjamin Vuorenmaan rakennuttama ns. Vuorenmaan valtakunnan rakennusryhmä (Tahmelan viertotie 36) on muodostunut pispalalaisen tiiviin rinnerakentamisen ja yhteisöllisen työväenasumisen symboliksi. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Päivöläkadun portaiden ja Kannaksenkadun risteyksessä on säilynyt maisemallisesti merkittävä ja erityisen hyvin pispalalaista rinnerakentamista edustava maisemakokonaisuus.	Aluekokonaisuuden ja sen yksityiskoh-tien säilyttäminen ymmärrettävänä mahdollisimman vähäisin muutoksin. Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Katulinjan, portaiden ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymien säilyminen. Uudisrakentamisen välttäminen. Välttämättömän uudisrakentamisen toteuttaminen korostetun tarkkaan lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen.	Kannaksenkatu 10 (2009/0017) Kannaksenkatu 12 (2009/0018) Päivöläkatu 15 (2009/0116) Tahmelan viertotie 36 (2009/0136)
Pispalan valtatie alku (2009/A9)			Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Alueen monimuotoinen ja ajallisesti kerrostunut vanha rakennuskanta on peräisin 1880-1930-luvulta. Rakennustyypeistä yleisimmät ovat kaupunkipuutalot ja pienkerrostalot. Osaa rakennuksista on korjattu melko voimakkaasti, osa taas on säilyttänyt piirteensä melko hyvin. Alueella on ainoastaan yksi uudisrakennus. Historiallinen arvo – Liikennehistoria Pispalan valtatie, Pispalan harjun pääliikenneväylä on osa keskiajalla syntynyttä sisämaan ja Pohjanlahden rannikon yhdistävää vanhaa maantietä, joka tunnettiin nimellä Kuninkaantie ja myöhemmin Kyröskosken maantie. Tielinja on arvoalueella pysynyt nykyisellä paikallaan ainakin 1800-luvun alusta alkaen, joskin katua on 1950-luvulla liikennemäärien kasvaessa suoritettu ja levennetty. Historiallinen arvo – Hallintohistoria Alueen kaakkoispäädyn poikki on kulkenut Pohjois-Pirkkalan ja Tampereen välinen raja, jossa valtatie kohdalla oli 1831 rakennettu veräjä, rajaportti. Rajalla kulkevan riukuaidan tilalle rakennettiin 1905 kivinen pulteriaita. Veräjä jäi käytöstä 1900-luvun alussa ja ainakin on pääosin kadonnut, sen jälkeen kun Pispala 1937 liitettiin Tampereeseen, mutta paikan nimeksi jäi Rajaportti. Paikalla on vanhasta kuntarajasta kertova muistomerkki. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueella on hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolella Pispalassa tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja erikokoisissa puutaloissa, aputiloja piharakennuksissa. Lisäksi Mälikadun kulmauksessa sijaitseva Harjun tunnetuin ja ainoa yhä toimiva yleinen sauna, Rajaportin sauna on muodostunut pispalalaisuuden symboliksi. Historiallinen arvo – Taloushistoria Kadunvarren rakennusten kivijaloissa tai kaduntasossa olevissa ensimmäisissä kerroksissa on pääväylälle tyypillisesti ollut erilaisia kauppoja, verstaita ja ammatinharjoittajien tiloja. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Kadunvarsi on ollut 1900-luvun alussa kaupunkimaisen tiivis, koostuen eri-ikäisistä ja kokoisista asuin-, liike-, versta- ja piharakennuksista. Alueeseen kohdistuneista muutoksista huolimatta rakennukset ja katutila muodostavat yhä hahmotettavissa olevan maisemakokonaisuuden.	Aluekokonaisuuden säilyttäminen ymmärrettävänä, mahdollisimman vähäisin muutoksin. Vanhan rakennuskannan, asuin- ja piharakennusten, säilyminen. Pihojen kasvillisuuden säilyminen perinteisenä. Pihojen, katuliittymien, ajoteiden ja polkujen pintojen säilyminen perinteisinä nurmi- ja hiekkapintaisina. Muurien, portaiden ja muiden pihojen rakenteiden säilyminen perinteisenä. Kapeiden katulinjojen ja muiden kulkureittien säilyminen. Katunäkymän säilyminen. Mahdollisimman vähäinen uudisrakentaminen. Uudisrakentamisen toteuttaminen huolellisesti lähiympäristön vanhaa rakennustapaa ja mittakaava noudattaen. Välttämättömän uudisrakennuksen sijoittaminen valtatie katulinjaan, piharakennukset tontin perälle.	Pispalan valtatie 1 (2009/0062) Pispalan valtatie 3 (2009/0063) Pispalan valtatie 7 (2009/0064) Pispalan valtatie 9 (2009/0066) Pispalan valtatie 11 (2009/0068) Pispalan valtatie 13 (2009/0070) Ratakatu 5 (2009/0117) Ratakatu 11 (2009/0118) Ratakatu 13 (2009/0119) Ratakatu 15 (2009/0120)

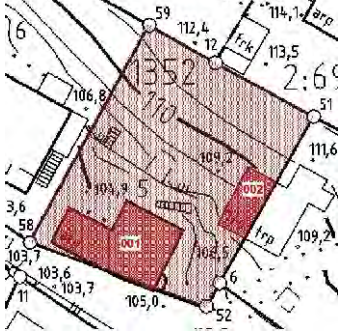
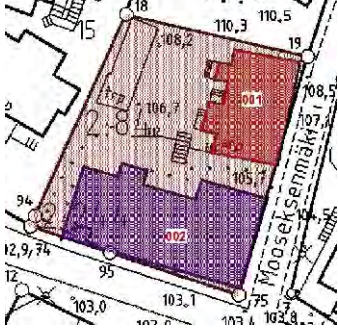
Pispalan asemakaavoituksen II-vaiheen alueen inventoidut kohteet 2009

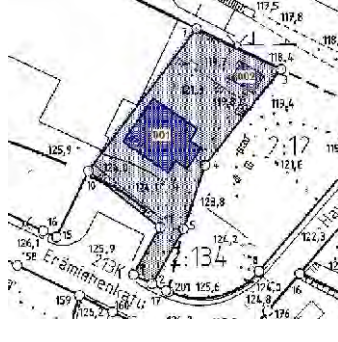
Pispalan asemakaavan II-vaiheen inventoidut kohteet (pihapiirit, tontit) on nimetty ja aakkostettu osoitteen mukaan. Loppuun on lisätty 2 kohdetta, jotka on inventoitu vasta 2012 III-vaiheen inventoinnin yhteydessä. Kohteiden sijainnit on merkitty raportin lopussa oleville karttaliitteille: Pispala II - Inventoidut rakennetun ympäristön kohteet. Kartoilla inventointinumerot ovat muotoa 2009/0001 = Ahjolankatu 3.

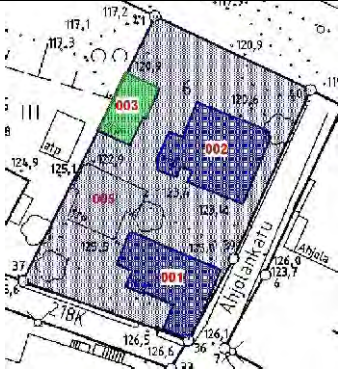
1. Ahjolankatu 3 (Ahjola)	39. Koukkarinkatu 25	82. Pispalan valtatie 33 b	122. Ratakatu 37
2. Ajurinkatu 6	40. Lauri Viidankatu 2	83. Pispalan valtatie 34 / Koukkarinkuja 3	123. Rimminkatu 2
3. Ajurinkatu 12 / Mooseksenmäki 8	41. Markkinakatu 2	84. Pispalan valtatie 35 a	124. Rimminkatu 7
4. Erämiehenkatu 3	42. Markkinakatu 6	85. Pispalan valtatie 35 b	125. Rimminkatu 8
5. Erämiehenkatu 5	43. Markkinakatu 10	86. Pispalan valtatie 37	126. Rimminkatu 9
6. Erämiehenkatu 8	44. Mäkikatu 32	87. Pispalan valtatie 41	127. Rimminkatu 10
7. Erämiehenkatu 11	45. Mäkikatu 35	88. Pispalan valtatie 43	128. Rimminkatu 12
8. Erämiehenkatu 12 / Ahjolankatu 4	46. Mäkikatu 37	89. Pispalan valtatie 45 (Ylä-Voima)	129. Rimminkatu 13
9. Erämiehenkatu 16	47. Mäkikatu 39	90. Pispalan valtatie 47 / Uittokuja 2 ja 4	130. Rimminkatu 14
10. Erämiehenkatu 18	48. Mäkikatu 43	91. Pispalan valtatie 49	131. Rimminkatu 15
11. Harjunpää 6	49. Mäkikatu 44	92. Pispalan valtatie 55 / Vähävirtiankatu 1	132. Rimminkatu 16
12. Harmaa tukkitie	50. Mäkikatu 46	93. Pispalan valtatie 59 / Kannaksenkatu 30	133. Rimminkatu 17
13. Haulikatu 2 ja 4	51. Mäkikatu 47	94. Pispalan valtatie 63	134. Rimminkatu 20
14. Haulikatu 6 ja 8 (Haulitehdas)	52. Mäkikatu 49	95. Pispalan valtatie 65	135. Rimminkatu 23
15. Haulikatu 12	53. Mäkikatu 55	96. Pispalan valtatie 69	
16. Kannaksenkatu 6 / Punkkerinkatu 8	54. Mäkikatu 63	97. Pohjamaantie 12	136. Tahmelan viertotie 36 / Kannaksenkatu 11 (Vuorenmaan valtakunta)
17. Kannaksenkatu 10	55. Mäkikatu 64	98. Pohjamaantie 14	137. Tahmelan viertotie 56
18. Kannaksenkatu 12	56. Mäkikatu 65	99. Pohjanmaantie 18	138. Tahmelan viertotie 62
19. Kannaksenkatu 20	57. Mäkikatu 66	100. Pohjanmaantie 20	139. Tahmelan viertotie 64
20. Kannaksenkatu 22	58. Mäkikatu 68 ja 70	101. Pohjanmaantie 22	140. Tahmelan viertotie 66
21. Kannaksenkatu 25	59. Mäkikatu 75	102. Pohjanmaantie 24	141. Tahmelan viertotie 70
22. Kannaksenkatu 26	60. Mäkikatu 77 / Kannaksenkatu 28	103. Portaapä 4	
23. Kannaksenkatu 27	61. Mäkikatu 80	104. Portaapä 8	142. Tukkimiehenkatu 6
24. Kannaksenkatu 31	62. Pispalan valtatie 1	105. Portaapä 10	143. Uittajankatu 2
25. Kannaksenkatu 37	63. Pispalan valtatie 3	106. Portaapä 11 b	144. Uittajankatu 3
26. Kannaksenkatu 39	64. Pispalan valtatie 7	107. Portaapä 13 a	145. Uittajankatu 4
27. Keksikuja 4	65. Pispalan valtatie 8	108. Portaapä 13 b	146. Uittajankatu 7
28. Koukkarinkatu 2 / Markkinakatu 9	66. Pispalan valtatie 9 (Rajaportin sauna)	109. Portaapä 14 ja 16/ Päivölänkatu 10	147. Uittajankatu 8
29. Koukkarinkatu 7	67. Pispalan valtatie 10	110. Portaapä 18	148. Uittajankatu 10
30. Koukkarinkatu 9	68. Pispalan valtatie 11	111. Portaapä 20	
31. Koukkarinkatu 11	69. Pispalan valtatie 12	112. Pulterinkatu 4	149. Vannekatu 1 a
32. Koukkarinkatu 12	70. Pispalan valtatie 13	113. Punainen tukkitie	150. Vannekatu 10 / Kannaksenkatu 35
33. Koukkarinkatu 13	71. Pispalan valtatie 16 (Pispalan kirkko)	114. Punkkerinkatu 4	151. Vähävirtiankatu 2
34. Koukkarinkatu 15	72. Pispalan valtatie 20		
35. Koukkarinkatu 16 ja 18	73. Pispalan valtatie 21	115. Päivölänkatu 4	2012/0131 Tahmelan viertotie 38
36. Koukkarinkatu 17	74. Pispalan valtatie 22 a	116. Päivölänkatu 15	2012/0132 Tahmelan viertotie 46
37. Koukkarinkatu 20	75. Pispalan valtatie 23		
38. Koukkarinkatu 22	76. Pispalan valtatie 26 a	117. Ratakatu 5	
	77. Pispalan valtatie 26 b	118. Ratakatu 11	
	78. Pispalan valtatie 27	119. Ratakatu 13	
	79. Pispalan valtatie 30 (Teatteri Mukamas)	120. Ratakatu 15	
	80. Pispalan valtatie 31 / Harjunpää 1 a	121. Ratakatu 31	
	81. Pispalan valtatie 33 a		

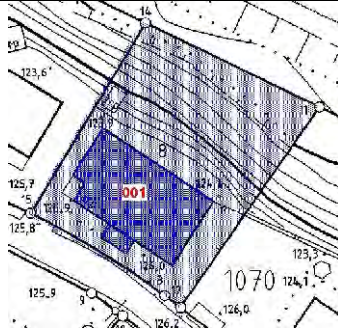
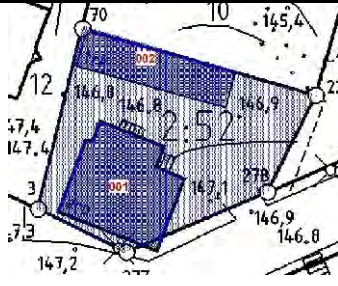
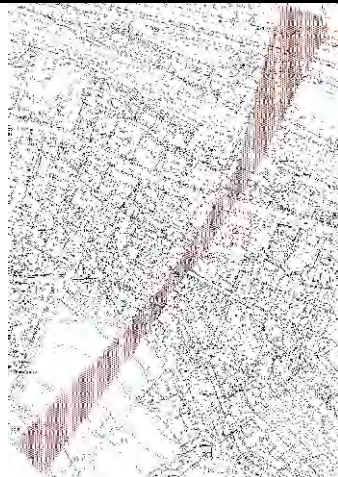
Tiivistelmätaulukko rakennetun kulttuuriympäristön kulttuurihistoriallisista arvoista

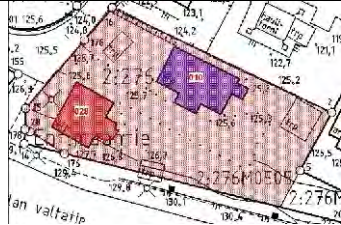
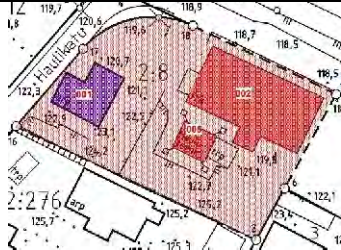
RAKENNETUN YMPÄRISTÖN KOHTEET

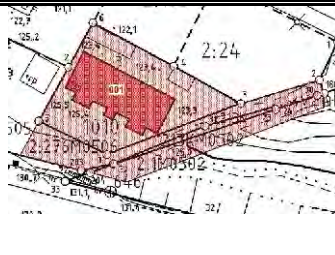
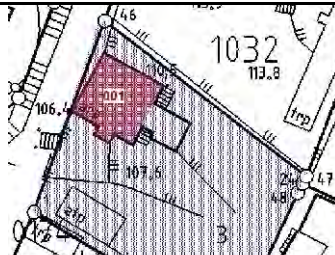
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
1		Ahjolankatu 3 (Ahjola)	837-213-1011-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Ahjola on osa Pispalan modernia rakentamista. Ahjolan kansalaisopiston rakennus (001) on rakennettu vuonna 1940 ja laajennettu nykyasuunsa 1958. Laajennuksen suunnitteli arkkitehti Harry W. Schreck. Koulumainen rakennus edustaa jälleenrakennuskauden pelkistettyä julkista rakentamista. Sen tyyli ja muoto ovat säilyneet hyvin. Rakennuksessa on myös säilynyt alkupe- räisiä tai niitä vastaavia rakennusmateriaaleja. Historiallinen arvo – Sivistyshistoria Ahjolalla on merkittävää sivistyshistoriallista arvoa kansalaisopiston toimittua vuodesta 1929 alkaen; tarjoten ohjattua sivistys- ja harrastustoimintaa työläiskaupunginosan kaiken ikäisille ihmisille. Yhä jatkuva kansalaisopistotoiminta palvelee nykyisin tamperelaisia laajemminkin. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Ahjola sijaitsee näkyvällä paikalla Ahjolankadun ja Erämiehenkadun kulmauksessa, Ahjo- lanaukion pohjoisreunalla. Suurikokoisella opistorakennuksella on myös merkittävä asema Santalahden maisemassa.	Opistorakennuksen alkuperäisten tai niitä vastaavien piirteiden sekä rakennusmateriaalien säilyminen julkisivuissa ja sisätiloissa, Esim. loivat satulakatot, julkisivujen rapaus, aukotus ja ikkunoiden puitejako, sisätiloissa porrashuoneet, kaiteet ja askelmat. Pihapiirin ja rakennuksen aseman säilyminen maisemassa. Lisäksi: Pihan 1900-luvun alkupuolelle tyypillisen ilmeen ja kasvillisuuden palauttaminen päiväkotikäytön sallimissa rajoissa on suositeltavaa.
2		Ajurinkatu 6	837-218-1352-0005		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuin- ja piharakennus ovat peräisin 1900-luvun alusta. Pienehköä kaupunkipuutalo- tyypistä asuinrakennusta (001) on laajennettu 1930-40-luvuilla ja korjattu 1990-luvun tienoilla. Rakennusvaiheet näkyvät materiaaleissa ja muodoissa. Vaatimaton betoninen piharakennus (002) on ajalle tyypilliseen tapaan rakennettu kiinni naapuritontin piharakennukseen. Rakennuksissa on säilynyt paljon alkuperäisiä tai niitä vastaavia rakennusosia. Pihassa on maakellari ja perinteiselle rinnepihalle tyypillisiä rakenteita, kuten penkereitä ja portaita sekä kasvillisuutta. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus edustaa Pispalassa tyypillistä esikaupunkimaista tapaa laajentaa taloa perheen tilantarpeen kasvaessa tai varallisuuden lisääntyessä. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa, aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan kadun reunassa sijaitsevalla asuinrakennuksella (001) on maisemallista merkitystä Ajurinkadun katunäkymässä.	Asuin- ja piharakennuksen, maakellarin, pihan pintojen ja rakenteiden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennuspa- rin säilyminen. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Alkuperäisten tai niitä vastaavien rakennusmateriaalien ja muotojen säilyminen. Esim. listoitukset, ikkunoiden puitejako, laudoitustapa. Pispalassa tyypillisen eri rakennusmateriaaleista koostuvan kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa 001. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa.
3		Ajurinkatu 12/ Mooseksenmäki 8	837-218-1079-0016		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirissä sijaitsee kaksi useita pieniä asuntoja käsittävää 1900-luvun alun kaupunkipuutalo- tyypistä asuinrakennusta. Vanhempaa asuinrakennusta (002) on 1930-luvulla laajennettu länsipäästä. Pienempi, asuinrakennus (001) edustaa 1920-luvun puutaloklassismia. Rakennukset on peruskorjattu, mutta niiden perusmuoto ja ominaispiirteitä on säilynyt. Rinnepihan pinnat, rakenteet (mm. betoniportaat) ja kasvillisuus ovat säilyneet perinteisinä. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, useita pienehköjä asuntoja puutaloissa, tiviisti rakennetussa pihapiirissä, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri ja molemmat sen asuinrakennukset sijaitsevat näkyvällä paikalla Ajurinkadun ja Mooseksenmäen kulmauksessa, rakennukset kiinni kadunreunassa. Erityisesti kookkaampi rakennus 002 hallitsee kapean Ajurinkadun katunäkymää.	Asuinrakennusten, pihan pintojen ja rakenteiden muodostaman eheän ja tiiviin pihapiirin säilyminen. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Useiden pienten asuntojen tai vaikutelman useista pienistä asunnoista säilyminen asuinrakennuksissa. Rakennusten kattomuodon, perusmuodon, rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rakennusten aseman säilyminen katumaisemissa.

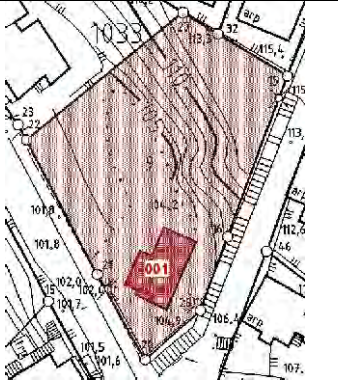
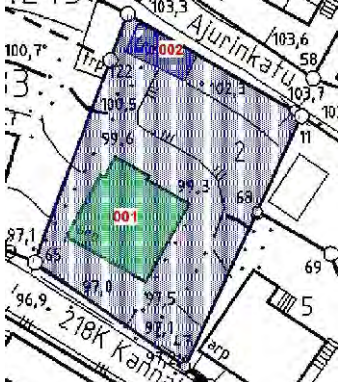
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
4		Erämiehenkatu 3	837-218-1071-0002		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin kolme asuin- ja kolme piharakennusta ovat peräisin 1900-luvun alusta ja ne ovat säilyttäneet alkuperäiset piirteensä hyvin. Asuinrakennukset edustavat kukin omaa rakennustyyppiä ja –tyyliä. Pihan pinnat, jäsentely ja kasvillisuus ovat säilyneet perinteisinä. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Yksittäispientalotyyppisessä rakennuksessa 002 on säilynyt uusrenessanssityyliin piirteitä, kuten julkisivujen yläosan koristelistoitus ja moniruutuiset ikkunat. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiiri rakennuksineen muodostaa moni-ilmeisen ja yhteisöllistä asumisen ja elämisen tapaa edustavan kokonaisuuden. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyyppilinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutaloissa ja aputiloja piharakennuksissa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Erämiehenkadun ja Pispalan valtatie välissä. Erityisesti kookkaalla asuinrakennuksella 001 on merkitystä Pispalan valtatie ja piharakennuksella 006 Erämiehenkadun katumaisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Asuin- ja piharakennusten, pihan pintojen ja jäsentelyn muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennusten perusmuodon, rakennustyyppien ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen 004 harvinaistuneen rakennustyyppin, pikkutalo, säilyminen. Useiden pienten asuntojen tai vaikutelman useista pienistä asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001. Rakennusten 001 ja 006 aseman säilyminen katumaisemissa.
5		Erämiehenkatu 5	837-218-1071-0011		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin alkujaan asuinkeittiöstöksi rakennettu asuinrakennus on mahdollisesti siirretty nykyiselle paikalleen Terijoelta 1910. Myöhemmistä muutoksista huolimatta rakennuksen perusmuoto ja jotkin yksityiskohdat ovat säilyneet hyvin alkuperäisinä tai niitä vastaavina. Pihalla sijaitsee myös hyvin säilynyt, kookas, pitkärunkoinen piharakennus. Tontin pohjois- ja länsirajalla on säilynyt komea pulterikiviäitä. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Rakennuksessa 001 on säilynyt huvilarakennuksille tyyppisiä koristeellisia yksityiskohtia, kuten räystäiden sahalahtainen koristelista ja pyöröikkunat. Myös rakennuksen muoto poikkeaa alueelle tyyppillisistä pelkistetyistä rakennusmassoista. Historiallinen arvo – Sivistyshistoria Pihapiirissä on toiminut Pispalan päiväkotivuodesta 1937 alkaen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Rakennukset kertovat Pispalassa harvinaisesta 1900-luvun alun varakkaamman väen asumisesta. Pihapiirissä hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolen asumisentapa. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Erämiehenkadun ja Pispalan valtatie välissä. Erityisesti massiivisella rakennuksella 001 on merkitystä sekä Pispalan valtatie että Erämiehenkadun katumaisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennuksen 001 arkkitehtonisten ratkaisujen, kuten julkisivujen aukotuksen, koristeellisten yksityiskohtien, kattomuodon ja rakennuksen perusmuodon säilyminen. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa. Pulterikiviäidan säilyminen tontin rajalla. Lisäksi: Pihan 1900-luvun alkupuolelle tyyppillisen ilmeen ja kasvillisuuden palauttaminen päiväkotikäytön sallimissa rajoissa on suositeltavaa.
6		Erämiehenkatu 8	837-213-1011-0004		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan asuinrakennus ja pieni pihasauna ovat peräisin 1920-luvulta. Niiden ominaispiirteet ovat säilyneet melko hyvin kertoen ajan rakentamisen tavasta. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Asuinrakennuksessa on peruskorjauksesta huolimatta nähtävissä selkeitä puuklassismin tyyli- piirteitä: selkeä rakennusmassa, umpinaiset päätyihin taittavat räystäät, julkisivujen symmetria. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus on perimätiedon mukaan toiminut haulitehtaan johtajan asuntona. Pihapiirissä hahmotettavissa 1900-luvun alkupuolen asumisentapa. Arvoalue Kohde sijaitsee Haulitornin ympäristön kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A7).	Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen, tyyli- piirteiden ja runkomuotojen säilyminen. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.

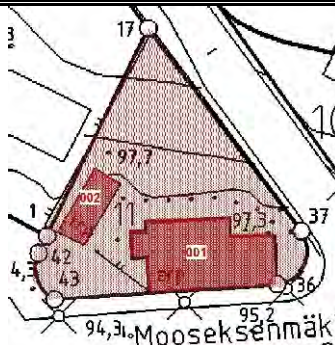
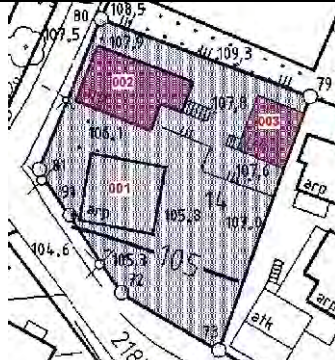
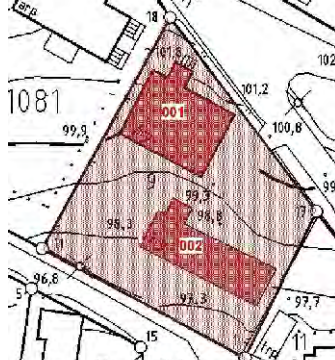
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
7		Erämiehenkatu 11	837-218-1071-0019		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuinrakennus on todennäköisesti siirretty Terijoelta nykyiselle paikalleen 1910-20-luvulla. Pihassa on myös vanha maakellari ja todennäköisesti 1930-luvun piharakennus. Rakennusten ominaispiirteet ovat peruskorjauksesta huolimatta säilyneet hyvin kertoen ajan rakentamisen tavasta. Pihapiirin alkuperäinen kokonaisuus on tontin jakamisesta johtuen kadonnut, mutta kasvillisuus, pihan pinnat ja jäsentely ovat kuitenkin säilyneet perinteisenä. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Rakennuksessa 002 on huvilamaisia ja 1920-luvun puuklassismille tyypillisiä piirteitä, kuten koko, rungonmuoto, lunetti-ikkunat, listoitukset. Historiallinen arvo – Taloushistoria Rakennuksessa 002 on pääkerroksessa toiminut Pispalan posti vuosina 1928-62. Postin erillinen sisäänkäynti on yhä hahmotettavissa. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Pihapiirin eheä kokonaisuus, asuinrakennus (002), piharakennus (006) sekä maakellari kuvaa 1900-luvun alkupuolen asumisen ja elämisen tapaa Pispalassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Asuin- ja piharakennuksen, maakellarin, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, perusmuodon, rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden sisäänkäyntien (erityisesti liiketilan oven) säilyminen asuinrakennuksessa 002. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
8		Erämiehenkatu 12/ Ahjolankatu 4	837-218-1070-0006		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tiiviin pihapiirin 1920-luvun loppuun mennessä rakennetut rakennukset muodostavat persoonallisen vuokratalokokonaisuuden. Rakennukset on peruskorjattu 1990-luvulla, mutta ne ovat korjauksista huolimatta pääosin säilyttäneet alkuperäisen perusmuotonsa sekä joitain alkuperäisiä tai niitä vastaavia rakennusosia ja -materiaaleja. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, useita pienehköjä vuokra-asuntoja puutaloissa tiiviisti rakennetussa pihapiirissä, on säilynyt. Historiallinen arvo – Taloushistoria Rakennuksen 001 eteläkulmassa on toiminut pitkään Hieran Mimmin parturiliike. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Ahjolanaukion kulmauksessa. Erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella 001 on merkitystä Erämiehenkadun ja Ahjolan aukion maisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Useiden rakennusten muodostaman tiiviin 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Useiden pienten asuntojen tai vaikutelman useista pienistä asunnoista säilyminen asuinrakennuksissa. Rakennusten kattomuodon, perusmuodon, rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa sekä sen kulmaan viistetyntä entisen liiketilan sisäänkäynnin säilyminen. Lohkokivisen kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa 002. Tiilestä muuratun länsisivun palomuurin säilyminen rakennuksessa 003. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
9		Erämiehenkatu 16	837-218-1070-0004		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin asuinrakennus 001 on todennäköisesti siirretty Terijoelta nykyiselle paikalleen 1910-luvulla. Rakennusta on korjattu, mutta siinä on säilynyt alkuperäinen perusmuoto sekä joitain alkuperäisiä tai niitä vastaavia rakennusosia ja -materiaaleja. Etenkin pihan itäosassa on säilyneitä pihan pintoja ja rakenteita. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Asuinrakennuksessa on säilynyt joitakin huvilamaisia ja 1910-luvun piirteitä, kuten ristikulmaiset ikkunakehykset, yläosasta jaetut t-ikkunat ja pikkuruutuiset ikkunat, avoräystäät ja pohjoisen poikkipäädyn räystäänaluskoristeet. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Erämiehenkadulle aukeavalla laajalla pihapiirillä ja erityisesti aivan kadun reunassa sijaitsevala asuinrakennuksella 001 on maisemallista merkitystä katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Rakennuksen 001 kattomuodon, perusmuodon, rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennus tai siirtoajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.

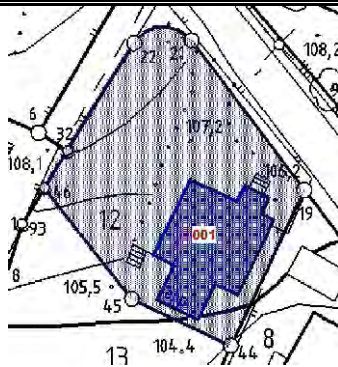
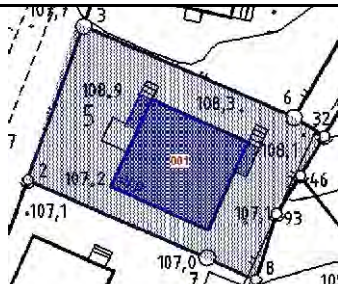
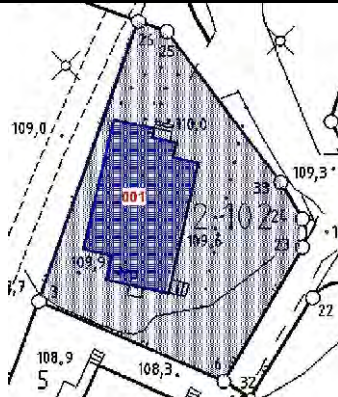
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
10		Erämiehenkatu 18	837-218-1070-0008		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin asuinrakennus on todennäköisesti siirretty Terijoelta nykyiselle paikalleen 1920-luvun lopulla. Rakennusta on korjattu ja se on muutettu paritaloksi, mutta siinä on säilynyt alkuperäinen perusmuoto sekä joitain alkuperäisiä tai niitä vastaavia rakennusosia ja –materiaaleja, kuten huvilamaisuutta korostavat useat kuistit ja koristeelliset pieniruutuiset ikkunat. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan kadun reunassa sijaitsevalla asuinrakennuksella 001 on maisemallista merkitystä Erämiehenkadun katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Rakennuksen 001 kattomuodon, perusmuodon, rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennus tai siirtoaajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
11		Harjupää 6	837-213-1015-0011		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin mansardikattoinen asuinrakennus sekä pitkärunkoinen piharakennus ovat todennäköisesti peräisin 1920-luvulta. Rakennuksia on korjattu ja muutettu, mutta niissä on säilynyt alkuperäinen perusmuoto sekä joitain alkuperäisiä tai niitä vastaavia rakennusosia ja –materiaaleja. Pienen pihan yleisilme on perinteinen: ajotie hiekkapintainen, tontti muutoin nurmella. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, muutamia pienehköjä asuntoja puutalossa, aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri ja erityisesti asuinrakennus 001 sijaitsevat näkyvällä paikalla Harjupään ja Pispalanharjun katujen kulmauksessa kiinni katulinjassa.	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa. Useiden pienten asuntojen tai vaikutelman useista pienistä asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001.
12		Harmaa tukkitie	useita kiinteistöjä		Historiallinen arvo – Teollisuushistoria Pispalanharju esti pitkään laajamittaisen tukkipuun kuljettamisen uittamalla Tampereen pohjoispuolisilta alueilta etelään. Ongelma ratkaistiin harjun yli rakennettavilla tukkitekillä. 1873 valmistui Pispalan toinen tukkitie, ns. Harmaa tukkitie. Ympäristöarvo – Maisemakokonaisuus Tukkitiet jakoivat Pispalanharjun jyrkästi kolmeen osaan, joita olivat Harmaan tukkitien itäpuoli, tukkitekien välinen alue ja Punaisen tukkitien länsipuoli. Tukkitiet hallitsivat harjun maisemaa ja rajoittivat harjunsuuntaista kulkemista yli 60-vuoden ajan. Niiden uomat hahmottuvat osittain yhä, sillä ne ovat säilyneet suurimmaksi osaksi rakentamattomina 1930-luvulta lähtien, jolloin tukkitiet purettiin. Myös Ylä-Pispalan ja Ala-Pispalan kaupunginosien välinen raja noudattelee osin Harmaan tukkitien linjaa. Uomissa on säilynyt joitain tukkitien rakenteita. Ks. Pispalan arkeologinen inventointi 2008.	Tukkitien Pyhäjärveltä Näsijärvelle ulottuvan uoman säilyminen rakentamattomana puistoalueena. (Nykyisenkaltaiselle käytölle kulkuväylänä ja portaiden tms. ei-pysyvien rakenteiden rakentamiselle alueelle ei ole esitetty.) Säilyneiden tukkitien rakenteiden suojeleminen. Alueen maastonmuotojen säilyminen. Lisäksi: Kasvillisuutta tulisi raivata, jotta uoma ja siltä aukeavat näkymät eivät kasva umpeen. Tukkitekien historiaa voisi tuoda esiin nykyistä näkyvämmiin ja laajemmin uusilla opastauluilla tms.

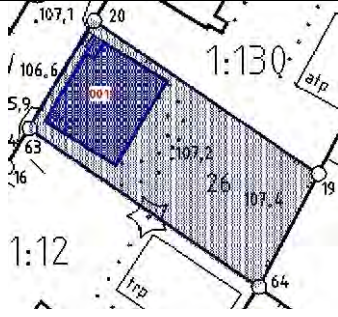
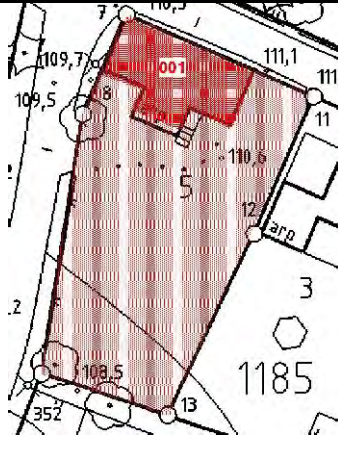
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
13		Haulikatu 2 ja 4	837-213-1010-0009		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuinrakennukset ovat peräisin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun ajalta ja ne edustavat alueen vanhinta kerrostumaa. Yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus 028 on säilyttänyt ominaispiirteensä erinomaisesti, kun taas paritupaa muistuttava 010 on menettänyt osan alkuperäisistä piirteistään muutoksissa ja peruskorjauksessa. Pihan pinnat, penkereet, jäsentely ja kasvillisuus ovat säilyneet perinteisinä. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Asuinrakennuksessa 028 on säilynyt uusrenessanssin piirteitä, kuten avoräystäät, julkisivujen yläosan koristelistoitus, ristikulmaiset ikkunakehykset, pikkuruutuiset ikkunat ja mutterinmallinen kuisti. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiiri muodostaa kerroksellisen kokonaisuuden, joka kertoo erinomaisella tavalla viime vuosisadan vaihteen asumisen ja rakentamisen tavasta. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri ja erityisesti asuinrakennus 028 sijaitsevat näkyvällä paikalla Haulikadun ja Pispalan valtatie tuntumassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Haulitornin ympäristön kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A7).	Useiden rakennusten sekä pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman pihapiirin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rakennuksen 028 tyylipiirteiden ja aseman säilyminen maisemassa.
14		Haulitehdas 6 ja 8 (Haulitehdas)	837-213-1010-0007		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin tillestä muurattu Haulitehdas (002) valmistui 1908. Sen julkisivujen ominaispiirteet ovat säilyneet erinomaisesti. Se edustaa Tampereelle tyypillistä punatiilistä teollisuusrakentamista. Tontin länsiosan 1900-luvun alussa rakennettu ja myöhemmin huoneella laajennettu pikkutalo (001) edustaa katoamassa olevaa rakennustyyppiä. Tontilla on säilynyt perinteiselle rinnepihalle tyypillisiä rakenteita, kuten penkereitä ja jonkin verran vanhaa kasvillisuutta. Rakennushistoriallinen arvo – Rakennustekninen Haulitorni, sen teräsrunko ja huipun valimo edustavat aikansa rakennusteknistä huippuosaa. Lisäksi se on ilmeisesti ainut Suomessa säilynyt haulitorni. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pikkutalo (001) on toiminut ensin tehtaan johtajan ja sitten työntekijän asuntona sekä toimistona. Se on kertoo 1900-luvun alkupuolen asumisen tavasta, ja on kiinteä osa haulitehtaan kokonaisuutta. Haulitehdas (002) on kunnostettu vuokrattavaksi juhlatilaksi erilaisiin tilaisuuksiin ja kokoontumisiin. Historiallinen arvo – Teollisuushistoria Vuodesta 1908 1970-luvun alkuun toiminut haulitehdas ja haulitorni edustavat alueen teollisuushistoriaa. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Radan varressa sijaitseva Haulitehdas on näkyvä osa Santalahden maisemaa. 147 m merenpinnan yläpuolelle kohoava haulitorni näkyy laajalle alueelle Länsi-Tampereella. Se on tärkeä historiallinen maamerkki ja Pispalan symboli. Arvoalue Kohde sijaitsee Haulitornin ympäristön kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A7).	Useiden haulien tuotantoon liittyvien rakennusten muodostaman kokonaisuuden säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen 001 harvinaistuneen rakennustyyppin, pikkutalo, säilyminen. Haulitornin (005) aseman säilyminen lähi- ja kaukomaisemassa.

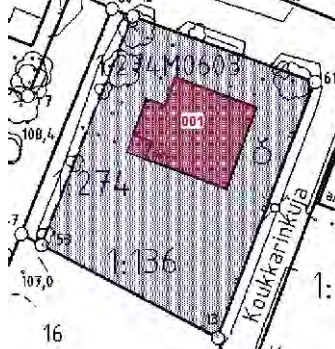
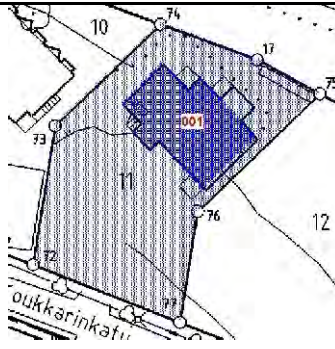
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
15		Haukikatu 12	837-213-1010-0010		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin useita asuntoja käsittävä asuinrakennus on peräisin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun väliseltä ajalta ja laajennettu 1910-20-luvulla. Rakennus on säilyttänyt laajennuksen jälkeisen ulkoasunsa melko hyvin muutoksista huolimatta. Pihan pinnat ja kasvillisuus ovat perinteiset. Kohde edustaa alueen vanhintaa kerrostumaa kertoen aikansa rakentamisen tavasta. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus edustaa esikaupunkimaista tapaa laajentaa taloa perheen tilantarpeen kasvassa tai varallisuuden lisääntyessä. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri ja asuinrakennus 001 sijaitsevat näkyvällä paikalla Pispalan valtatie tuntumassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Haulitornin ympäristön kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A7).	Asuinrakennuksen ja pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Rakennuksen 001 kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Rakennuksen 001 aseman säilyminen maisemassa.
16		Kannaksenkatu 6/ Punkkerinkatu 8	837-213-1032-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirissä on kaksi 1920-30-luvulla rakennettua entistä vuokrataloa, jotka on 1980-luvulla voimakkaasti peruskorjattu. Korjauksista johtuen rakennusten alkuperäiset tyylipiirteet ovat kadonneet, mutta perushahmot ja pihapiirin kokonaisuus säilyneet tunnistettavina. Pihassa on säilynyt runsaasti perinteiselle pispalalaiselle rinnepihalle tyypillisiä rakenteita, kuten polkuja, tasanteita, betoniportaita, penkereitä ja kiinteitä paikalle valettuja betonisia sadevesikouruja. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, useita pienehköjä asuntoja puutaloissa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Kannaksenkadun ja Punkkerinkadun portaiden kulmauksessa. Erityisesti kookkaalla asuinrakennuksella 001 on maisemallista merkitystä Kannaksenkadun katumaisemassa.	Asuinrakennusten sekä pihan pintojen ja rakenteiden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Rakennusten kattomuodon ja runkomuodon säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksissa. Rakennuksen 001 korkean kivijalan ja aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen ja rakenteiden säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennusten rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
17		Kannaksenkatu 10	837-213-1032-0003		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontilla on 1920-luvulla rakennettu mansardikattoinen yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus, joka on säilyttänyt ikkunoiden vaihtamista lukuun ottamatta erinomaisesti ajan puuklassismille tyypilliset tyylipiirteet (päätyihin taittuvat räystäät, jyrkkä mansardikatto, julkisivujen symmetria). Pihan yleisilme on perinteinen ja siellä on joitain rinnepihalle tyypillisiä elementtejä, kuten polkuja, tasanteita ja penkereitä. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, muutamia pienehköjä asuntoja puutalossa on yhä hahmotettavissa. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Kannaksenkadun ja Päivölänkadun portaiden kulmauksessa. Asuinrakennuksella 001 on maisemallista merkitystä Päivölänkadun portaiden maisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Kannaksenkadun Päivölänkadun risteyksen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A8).	Rakennuksen 001 kattomuodon, runkomuodon, tyylipiirteiden ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rinnerakentamisesta johtuvan korkean kivijalan säilyminen rakennuksessa 001. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.

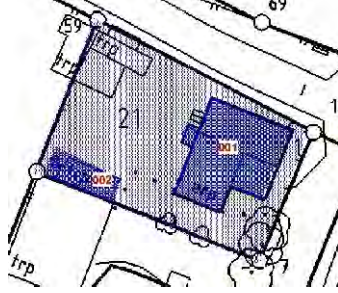
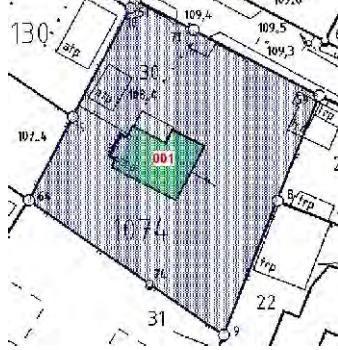
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
18		Kannaksenkatu 12	837-213-1033-0009		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontilla on 1920-luvulta peräisin oleva pienehkö yksittäispientalotyyppinen satulakattoinen asuinrakennus 001, joka on säilyttänyt alkuperäisen ilmeensä erittäin hyvin. Pihan pinnat ja kasvillisuus ovat perinteisiä. Pihassa on säilynyt rinnepihalle tyypillisiä elementtejä, kuten säästötöbetonisia portaita ja pulterikivipenkereitä. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, asunto pienessä puutalossa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee näkyvällä paikalla Kannaksenkadun ja Päivölänkadun portaiden kulmauksessa. Asuinrakennuksella 001 on maisemallista merkitystä Päivölänkadun portaiden maisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Kannaksenkadun Päivölänkadun risteysen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A8).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen, rakenteiden ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Rakennuksen 001 kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rinnepihan rakenteiden, tasoerojen ja maastonmuodon säilyminen.
19		Kannaksenkatu 20	837-218-1353-0002		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin piharakennuksessa 002 on säilynyt alkuperäisiä tai niitä vastaavia rakennusosia. Pihassa on säilynyt rinnepihalle tyypillisiä elementtejä, kuten polkuja, penkereitä ja kasvillisuutta. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiirin voimakkaasti peruskorjatut yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus 001 sekä piharakennus ovat todennäköisesti peräisin 1930-luvun alusta. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto pienehkössä puutalossa, aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun ja Ajurinkadun välissä. Piharakennuksella on merkitystä Ajurinkadun katumaisemassa.	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rakennuksen 002 aseman säilyminen Ajurinkadun katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
20		Kannaksenkatu 22	837-218-1353-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yleisilme on betonikiveystä lukuun ottamatta perinteinen ja siellä on säilynyt joitain rinnepihalle tyypillisiä elementtejä, kuten polkuja ja kasvillisuutta. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiirin voimakkaasti peruskorjatut yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus 001 sekä piharakennus 002 ovat todennäköisesti peräisin 1920-luvulta. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun, Mooseksenmäen ja Ajurinkadun kulmauksessa, liikenteen solmukohdassa, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Piharakennuksella on merkitystä Ajurinkadun ja katulinjaan sijoitetulla asuinrakennuksella Kannaksenkadun ja Mooseksenmäen katumaisemassa.	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon ja runkomuodon säilyminen. Rakennusten aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Lisäksi: Rakennusten rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.

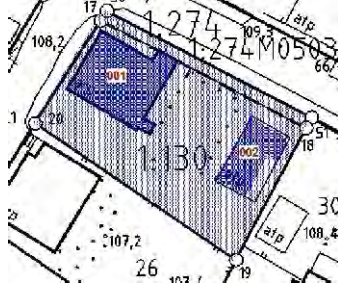
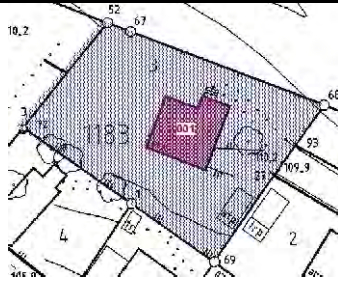
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
21		Kannaksenkatu 25	837-218-1081-0011		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuinrakennus 001 on 1900-luvun alussa rakennettu huoneen ja keittiön hirsimökki, jota on laajennettu 1920-luvulla. Siinä on ollut 4 asuntoa, jotka on peruskorjauksessa yhdistetty. Piharakennuksessa on liiteri, ulkokuoneet, sauna ja eläinsuoja. Rakennukset ovat säilyttäneet ominaispiirteensä erinomaisesti. Pihan yleisilme on perinteinen ja siellä on säilynyt joitain rinnepihalle tyypillisiä elementtejä, kuten polkuja, tasanteita, penkereitä ja kasvillisuutta. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus edustaa Pispalassa yleistä esikaupunkimaista tapaa laajentaa taloa perheen tilantarpeen kasvaessa tai varallisuuden lisääntyessä. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun, Mooseksenmäen ja Vannekadun kulmauksessa, liikenteen solmukohdassa, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Pihalla ja rakennuksilla on merkitystä sekä Kannaksenkadun että Mooseksenmäen katumaisemassa.	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen, rakenteiden ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rinnerakentamisesta johtuvan korkean kivilajan säilyminen asuin- ja piharakennuksessa. Pihapiirin ja rakennusten keskeisen aseman säilyminen katujen kulmauksessa.
22		Kannaksenkatu 26	837-218-1079-0014		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin mansardikattainen useita asuntoja käsittänyt asuinrakennus on korjauksista huolimatta säilyttänyt hyvin 1920-luvun piirteensä. Äärimmäisen persoonallinen säästöbetoninen piharakennus on todennäköisesti 1930-luvulta ja täysin alkuperäiskuntoinen. Pihan yleisilme on perinteinen ja siellä on säilynyt perinteiselle pihalle tyypillisiä elementtejä, kuten betoniportaita, tasanteita ja kasvillisuutta. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun ja Vähäkartiankadun kulmauksessa, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Asuinrakennuksella 002 on merkitystä sekä Vähäkartian- että Kannaksenkadun katumaisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteysalueen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A4).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen ja rakenteiden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 002. Rakennuksen 002 aseman säilyminen katumaisemassa.
23		Kannaksenkatu 27	837-218-1081-0009		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus 001 ja piharakennus 002 on rakennettu useassa vaiheessa 1900-luvun alun 1940-luvun välisenä aikana. Rakennukset ovat säilyttäneet rakennusvaiheille tyypilliset piirteensä erinomaisesti. Erityisesti asuinrakennuksessa on nähtävissä kerrostumia ja piirteitä kaikista rakentamis- ja korjausvaiheista. Esim. uusrenessanssivaikutteinen koristelistoitus, 1940-luvun pyöröikkunat. Pihan pinnat ja kasvillisuus ovat perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Kiinteistön historia liittyy tukkuteiden historiaan, sillä sen rakentajina ovat olleet ensin Rosenlewin piiripäällikkö Eriksson ja sitten työnjohtaja Wihlman. Rakennukset edustavat Pispalassa yleistä esikaupunkimaista tapaa laajentaa taloa perheen tilantarpeen kasvaessa tai varallisuuden lisääntyessä. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa, aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun ja Vannekadun välissä, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Asuinrakennuksella 001 on merkitystä Kannaksenkadun ja piharakennuksella Vannekadun katumaisemassa.	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennus- tai muutosajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001. Pihapiirin ja rakennusten aseman säilyminen katumaisemissa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.

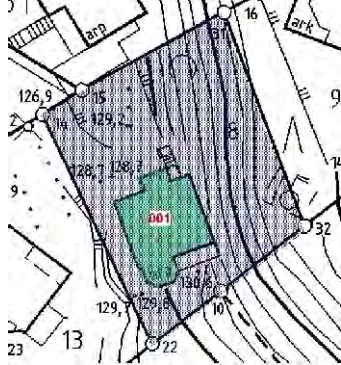
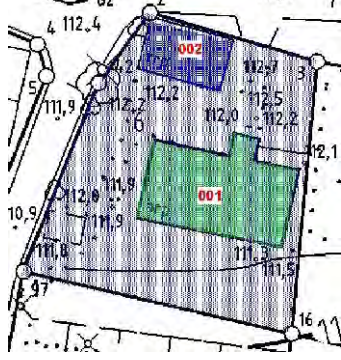
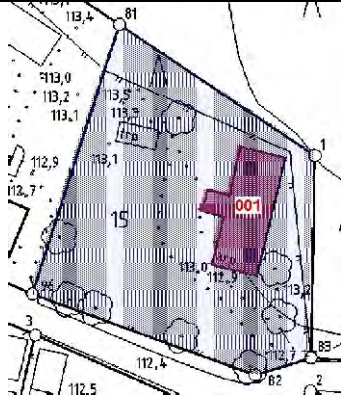
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
24		Kannaksenkatu 31	837-218-1081-0012		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus on rakennettu 1936-38. Siinä on nähtävissä puuklassismin piirteitä, mm. kolmiopäätyinen kuisti, leveähköt listoitukset. Eteläsivun kuistilaajennusta lukuun ottamatta rakennuksen alkuperäinen asu on säilynyt melko hyvin. Pihan pinnat ja kasvillisuus ovat pääosin perinteiset ja siellä on säilynyt vanha maakellari ja kiviaidannetta tontin rajoilla. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus on Johan Siimeksen rakentama. Siimeksen vaimo toimi Pispalan kättilönä, talo tunnetaan kättilöntalona tai Siimeksen talona. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen puutaloasumisen tapa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun varressa, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Asuinrakennuksella 001 on merkitystä Kannaksenkadun katumaisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee osin Mäki- ja Kannaksenkadun risteyksen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A4).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja rakenteiden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Rakennuksen 001 aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
25		Kannaksenkatu 37	837-218-1081-0005		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yksittäispientalotalotyyppinen asuinrakennus on Joen perheelleen mahdollisesti 1928 rakentama hirsitalo. Talossa oli omistajan asunnon lisäksi useita vuokra-asuntoja, jotka on peruskorjauksessa yhdistetty. Piha on pääosin perinteinen, hiekka ja nurmipintainen, ja tontin itärajalla on säilynyt kiviaidannetta. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Rakennuksessa on 1920-luvun puuklassismin tyypillisiä piirteitä, kuten julkisivujen symmetria, päätyihin taittuvat räystäät, risti-ikkunat ja listoitukset.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen, rakenteiden ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen.
26		Kannaksenkatu 39	837-218-1081-0004		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yksittäispientalotalotyyppisen asuinrakennuksen 001 on rakentanut Kustaa Josefsson 1880-luvulla. Hänen poikansa Yrjö Joki on laajentanut rakennuksen 1920-luvun lopulla nykyasuun, jossa on nähtävissä puuklassismin piirteitä (mm. lunetti-ikkunat, päätyihin taittuvat räystäät ja leveähköt listoitukset). Useita asuntoja käsittävä rakennus on peruskorjattu. Siinä on nähtävissä kerrostumia ja piirteitä useista rakentamis- ja korjausvaiheista. Pihan pinnat ja runsas kasvillisuus ovat perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus kertoo havainnollisella tavalla varallisuuden ja perheen kasvaessa tehdyistä muutoksista 1800-luvun lopulta 1900-luvulle. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, asuntoja puutalossa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee Kannaksenkadun ja Mäkikadun kulmauksessa, maisemallisesti näkyvällä paikalla. Pihalla ja kookkaalla asuinrakennuksella 001 on merkitystä molempien katujen katumaisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteyksen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A4).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennusten kattomuodon ja rakennus- ja laajennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001. Pihapiirin ja rakennuksen aseman säilyminen katumaisemissa.

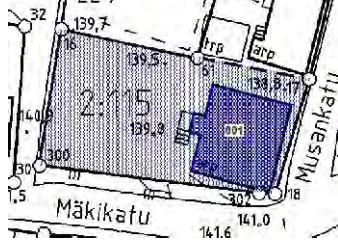
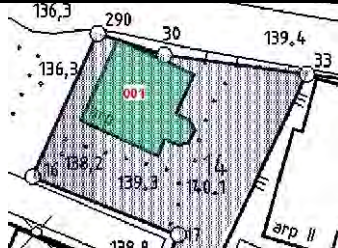
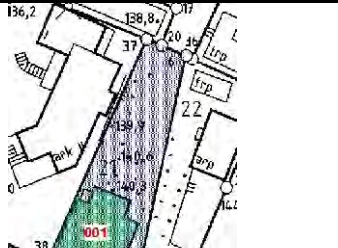
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
27		Keksikuja 4	837-218-1074-0026		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus 001 on rakennettu 1920-luvulla ja siinä on säilynyt peruskorjauksesta huolimatta joitain piirteitä ajan puuklassismista, kuten selkeä noppamainen rakennuksen perusmuoto, jyrkkä satulakatto ja vinoneliöikkunat. Pihan pinnat ja kasvillisuus ovat pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueelle tyypillinen puutaloasumisen tapa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan kadun reunassa sijaitsevalla asuinrakennuksella (001) on maisemallista merkitystä kaupan Keksikujan katunäkymässä.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
28		Koukkarinkatu 2/ Markkinakatu 9	837-218-1185-0005		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan paritupatyyppinen asuinrakennus 001 edustaa alueen vanhinta, katoamassa olevaa maaseudun rakennusperintöä aivan 1900-luvun alusta. Se on säilynyt niin muodoltaan kuin rakennusmateriaaleiltaankin pääosin vuosisadan alun asussaan. Pihan pinnat ja kasvillisuus ovat pääosin perinteiset. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Asuinrakennuksessa 001 on säilynyt uusrenessanssityyliin piirteitä, kuten avoräystäät, koristeellisesti muotoillut ikkunankehäykset, päätyjen yläosan koristelutoitus ja kaari-ikkunat. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, perheen asunto pienessä puutalossa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Koukkarinkadun ja Markkinakadun kulmauksessa katulinjassa sijaitsevalla pihapiirillä ja asuinrakennuksella (001) on maisemallista merkitystä molempien katujen katunäkymissä. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen harvinaistuneen maaseudun rakennusperintöä edustavan rakennustyyppin, paritupa, säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Pispalassa tyypillisen, eri rakennusmateriaaleista koostuvan kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa. Pihapiirin ja rakennuksen aseman säilyminen katumaisemissa.
29		Koukkarinkatu 7	837-218-1074-0018		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Piha muodostuu kahdesta tontista, joilla sijainneet asuinrakennukset on yhdistetty. Pienkerrostalotyyppisen asuinrakennuksen 001 nykyasu on 1930-luvun korotuksen ja yhdistämisen ajalta. Siinä on nähtävissä ajan puutaloklassismin piirteitä, kuten päätyihin taituvat räystäät, listoitut ja julkisivujen symmetria. Porraskäytävä puuportaineen, kaiteineen ja paneloituine seinineen on säilynyt pääosin 1930-luvun asussa. Pihan kasvillisuus ja pinnat ovat osin perinteiset. Rakennushistoriallinen arvo – Rakennustekninen Asuinrakennus on rakennusteknisesti mielenkiintoinen muodostuessaan kahdesta eri-ikäisestä rakennuksesta, 1910-luvun itäosasta ja 1930-luvun länsiosasta, jotka on 1930-luvun loppupuolella yhdistetty porrashuoneella yhdeksi usean perheen asuinrakennukseksi. Historiallinen arvo – Henkilöhistoria Asuinrakennuksen itäosa oli Pispalan punakaartin päällikön Aatto Koivusen kotitalo. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, pieneköjä asuntoja puutalossa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Koukkarinkadun ja Koukkarinkujan kulmauksessa katulinjassa sijaitseva kookas asuinrakennus (001) hallitsee lähiympäristönsä kaupunkimaista katumaisemia. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennus- tai yhdistämisaikakohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Porraskäytävän sijoituksen, muodon ja pintamateriaalien säilyminen. Erikorkuisten kivijalkojen ym. kahden rakennuksen yhdistämisestä kertovien piirteiden säilyminen asuinrakennuksessa. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.

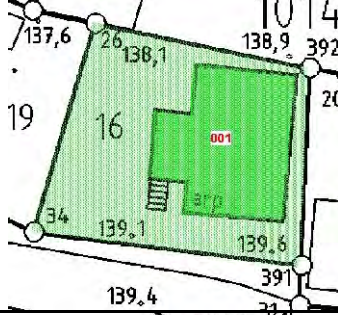
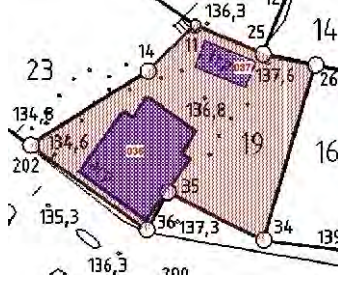
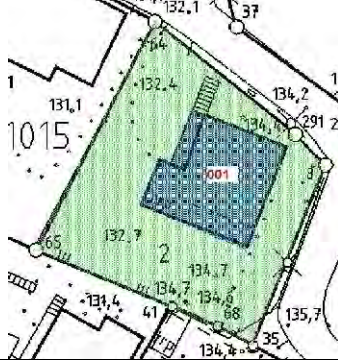
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks Pihapiirin ja rakennusten tai muun kohteen arvojen säilymisen kannalta tärkeää on:
30		Koukkarinkatu 9	837-218-1074-0017		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin yksittäispientalotyyppinen rapattupintainen puolitoistakerroksinen omakotitalo 001 on rakennettu 1955. Pihapiiri ja asuinrakennus ovat säilyneet pääosin alkuperäisasussaan. Kohde ei edusta perinteistä pispalalaista rakentamisen tapaa, vaan alueella harvinaista jälleenrakennuskauden pientalorakentamista. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Koukkarinkadun ja Koukkarinkujan kulmauksessa sijaitsevalla avoimella pihapiirillä ja asuinrakennuksella (001) on maisemallinen merkitys molempien katujen katunäkymissä. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvilisyyden muodostaman 1950-luvulle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen.
31		Koukkarinkatu 11	837-218-1074-0022		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin puurakenteinen pienkerrostalotyyppinen asuinrakennus 001 on tyypillinen pispalalainen 1920-luvun entinen vuokratilo, jota kuitenkin on 1950-luvun lopussa laajennettu matalalla omakotitalomaisella osalla. Asuinrakennuksen alkuperäisessä osassa on nähtävissä joitain puuklassisia piirteitä, kuten pohjoislappeen lunetti-ikkunat ja julkisivujen symmetria. Piharakennus on muutettu varastotiloiksi ja autotalleiksi. Kasvillisuudessa ja pihan pinnoissa näkyy sekoitus perinteisiä ja moderneja piirteitä. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa on säilynyt. Historiallinen arvo – Taloushistoria Asuinrakennuksen kivijalassa etelä puolella on toiminut liiketila. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennuksen alkuperäisen osan ja piharakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen kivijalan liiketilan erillisen sisäänkäynnin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Lisäksi: Rakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa. Pihan perinteisen ilmeen ja kasvillisuuden palauttaminen on suositeltavaa.
32		Koukkarinkatu 12	837-218-1075-0011		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus 001 on rakennettu 1910-20-luvulla ja laajennettu todennäköisesti 1930-luvulla. Rakennuksen nykyasu on ikkunoiden vaihtamista lukuun ottamatta laajennuksen aikainen. Kasvillisuudessa ja pihan pinnoissa näkyy sekoitus perinteisiä ja moderneja piirteitä. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Mansardikattoisessa asuinrakennuksessa on useita asuntoja. 1900-luvun alkupuolella alueella tyypillinen asumisen tapa, useita pienehköjä asuntoja puutalossa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Koukkarinkadun varressa sijaitsevalla loivasti kadulta nousevalla pihalla ja melko kookkaalla asuinrakennuksella on jonkin verran maisemallista merkitystä katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvilisyyden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennus- tai laajennus ajan- kohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001.

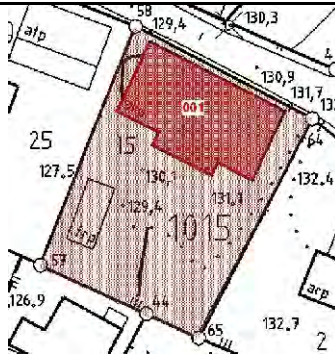
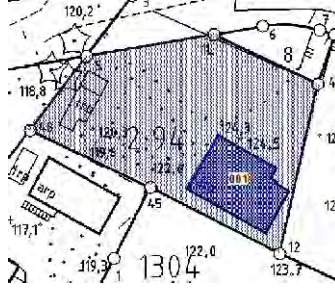
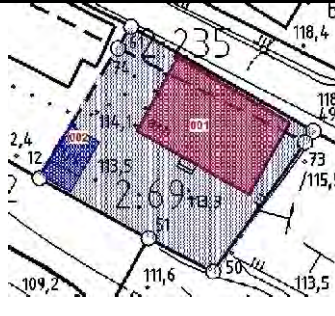
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
33		Koukkarinkatu 13	837-218-1074-0021		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin asuinrakennus 001 on rakennettu 1920-luvun lopussa ja piharakennus 002 todennäköisesti 1930-luvulla. Ne on peruskorjattu melko voimakkaasti ja asuinrakennusta laajennettu, mistä johtuen osa niiden ominaispiirteistä on kadonnut. Rakennusten perusmuoto on säilynyt tunnistettavana. Kasvillisuudessa ja pihan pinnoissa näkyy sekoitus perinteisiä ja moderneja piirteitä. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiirin asuinrakennus on tyypiltään harvinaistunut yhden perheen pikkutalo. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, perheen asunto puutalossa ja aputilo- ja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Koukkarinkadun varressa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallista merkitystä katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuin- ja piharakennuksen ja pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen 001 harvinaistuneen rakennustyyppin, pikkutalo, säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
34		Koukkarinkatu 15	837-218-1074-0030		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin voimakkaasti peruskorjattu asuinrakennus on 1910-luvulta. Rakennuksen perusmuoto on yhä hahmotettavissa. Se on tyypiltään harvinaistunut yhden perheen pikkutalo. Pihan kasvillisuus, pinnat ja jäsentely ovat pääosin 1900-luvun alkupuolelle tyypilliset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, perheen asunto puutalossa, on säilynyt. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennuksen ja pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen 001 harvinaistuneen rakennustyyppin, pikkutalo, säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
35		Koukkarinkatu 16 ja 18	837-218-1075-0009		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan kasvillisuudessa ja pinnoissa on tontin itäosassa yhä nähtävissä joitain 1900-luvun alkupuolen piirteitä, mm. sireenimaja. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Tontin 1900-luvun alkupuolella rakennetut, mutta voimakkaasti peruskorjatut kaksi usean asunnon asuinrakennusta (001 pienkerrostalo ja 002 kaupunkipuutalo) edustavat alueelle tyypillistä vuokratalorakentamista. Alueella tyypillinen asumisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Koukkarinkadun varressa katulinjassa sijaitsevilla kookkailla asuinrakennuksilla on maisemallista merkitystä katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuinrakennusten ja pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksissa. Tiilestä muuratun itäpäädyn keskuslämmityspiipun säilyminen rakennuksessa 001. Asuinrakennusten aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennusten rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.

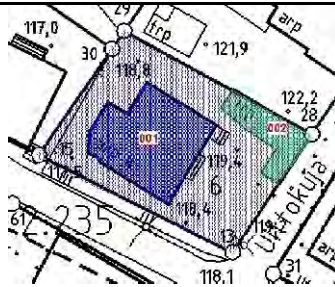
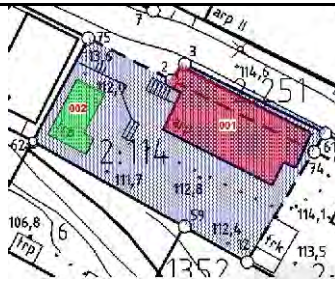
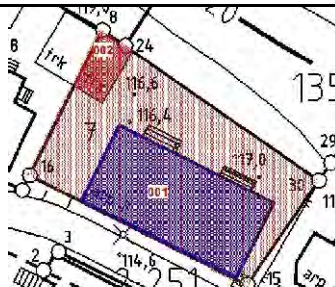
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
36		Koukkarinkatu 17	837-218-1074-0025		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuinrakennus 001 on todennäköisesti 1930-luvun alusta ja piharakennuksen 002 vanhin osa hieman vanhempi. Yksittäispientalotyyppinen, aiemmin useita asuntoja käsittänyt asuinrakennus on muutettu yhden perheen taloksi. Peruskorjauksesta ja piharakennuksen laajentamisesta huolimatta rakennuksissa on säilynyt alkuperäisiä tai niitä vastaavia materiaaleja (mm. asuinrakennuksen saumapeltikatto, pyöröikkunat). Kasvillisuus ja pihan pinnat ovat pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Koukkarinkadun ja Keksikujan kulmauksessa sijaitsevalla pihapiirillä ja melko kookkaalla katu- linjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella (001) on maisemallinen merkitys molempien katujen katunäkymissä. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennuspa- rin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen ja pihan aseman säilyminen katumaisemissa.
37		Koukkarinkatu 20	837-218-1075-0008		Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Tontin kahdesti laajennettu ja peruskorjattu asuinrakennus on peräisin 1910-luvulta, mutta met- nettänyt pääosin alkuperäiset piirteensä. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, perheen asunto pienehkössä puutalossa, on säilynyt hahmotettavissa. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Rakennuksen kattomuodon ja rakennus- ajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilymi- nen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suo- siteltavaa.
38		Koukkarinkatu 22	837-218-1075-0007		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus 001 on rakennettu 1912. Se on tehdyistä muutoksista huolimatta yhä piirteiltään tunnistettavissa, kuten myös autotallikytkäisillä laajen- netut 1900-luvun alkupuolen pihasauna 002 ja piharakennus 003. Pihapiirissä on nähtävissä useita ajallisia kerroksia 1910-luvulta 1970-luvulle. Kasvillisuus ja pihapiirin jäsentely on suurel- ta osin perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksissa, on säilynyt. Arvoalue Kohde sijaitsee Koukkarinkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A2).	Asuin- ja piharakennusten sekä pihan muo- dostaman 1900-luvun alkupuolelle ominai- sen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennukset raken- nusryhmän säilyminen. Rakennusten kattomuodon, alkuperäisen runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivuma- teriaalien ja muotojen säilyminen.
39		Koukkarinkatu 25	837-218-1183-0003		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yksittäispientalotalotyyppinen puolitoistakerroksinen rapattupintainen omakotitalo 001 on rakennettu 1953. Pihapiiri, asuinrakennus ja pieni pihavaja ovat säilyneet pääosin alkupe- räisasussaan. Kohde ei edusta perinteistä pispalalaista rakentamisen tapaa, vaan alueella har- vinaista jälleenrakennuskauden pientalorakentamista. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pihapiiri sijaitsee päättävän Koukkarinkadun päässä. Asuinrakennuksella on maisemallista merkitystä toimiessaan kadun pääteaiheena.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvil- lisuuden muodostaman 1950-luvulle omi- naisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runko- muodon ja rakennusajankohdalle ominais- ten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen ka- tumaisemassa.

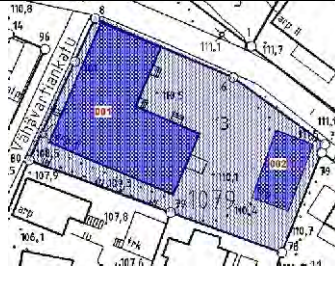
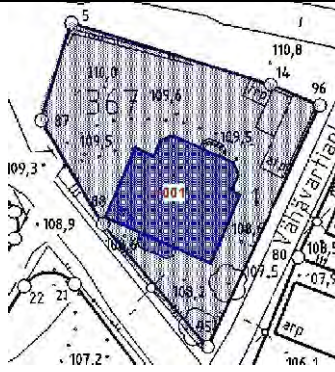
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
40		Lauri Viidankatu 2	837-213-1031-0008		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin asuinrakennus 001 on yksittäispientalotyyppinen mansardikattoinen yhden perheen talo vuodelta 1926. Rakennus on kahdesti peruskorjattu ja laajennettu. Sen alkuperäinen muoto on yhä hahmotettavissa, mutta tyylipiirteet kadonneet. Pihan yleisilme on perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, perheen asunto pienehkössä puutalossa, on säilynyt.	Asuinrakennuksen ja pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rinnepihan tasoerojen säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
41		Markkinakatu 2	837-218-1073-0006		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus 001 ja piharakennus 002 ovat peräisin 1900-luvun alusta. Laajennettu ja voimakkaasti peruskorjattu asuinrakennus on pääosin menettänyt alkuperäisen asunsa, piharakennus on säilynyt paremmin. Kasvillisuus, pihan pinnat ja jäsentely ovat perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, perheen asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Markkinakadun kulmauksessa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti melko kookkaalla katulinjassa sijaitsevalla piharakennuksella on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, alkuperäisen runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
42		Markkinakatu 6	837-218-1075-0015		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin paritupatyyppinen asuinrakennus 001 edustaa alueen vanhinta, katoamassa olevaa maaseudun rakennusperintöä aivan 1900-luvun alusta. Se on säilynyt niin muodoltaan kuin rakennusmateriaaleiltaankin pääosin vuosisadan alun asussaan. Tontin kasvillisuus ja pihan pinnat ovat pääosin perinteiset, mutta hoitamattomat. Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Asuinrakennuksessa on säilynyt uusrenessanssityyliin piirteitä, kuten avoräystäät, T-malliset ikkunat, koristeelliset ikkunankehukset sekä julkisivujen yläosan koristelistoitus ja peilinauha. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, perheen asunto puutalossa, yhä nähtävissä.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen harvinaistuneen maaseudun rakennusperintöä edustavan rakennustyyppin, paritupa, säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Pispalassa tyypillisen, eri rakennusmateriaaleista koostuvan kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa.
43		Markkinakatu 10	837-218-1075-0014		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuinrakennus 001 on ilmeisesti alueen vanhin; se ja tontin perällä sijaitseva piharakennus 002 ovat peräisin aivan 1900-luvun alusta. Yksittäispientalotyyppinen voimakkaasti peruskorjattu asuinrakennus on menettänyt alkuperäisen asunsa, puinen piharakennus on säilyttänyt piirteensä paremmin. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Markkinakadun varressa katulinjassa sijaitsevalla melko kookkaalla asuinrakennuksella on maisemallista merkitystä katunäkymässä.	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten alkuperäisen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.

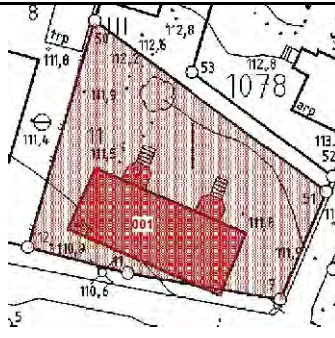
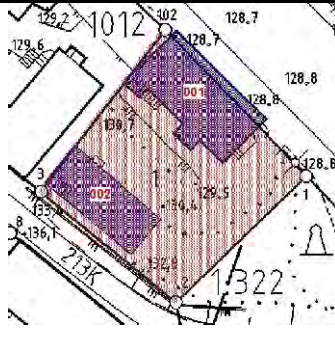
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
44		Mälikatu 32	837-213-1014-0021		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihan yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus on valmistunut 1931. Rakennuksen ominaispiirteet ovat säilyneet melko hyvin ikkunoiden vaihtamista lukuun ottamatta. Se edustaa ajan puutaloklassismia, jolle tyypillisiä piirteitä ovat mm. jyrkkä harjakatto, päätyihin taittuvat räystäät ja leveät kulmalistoitukset. Pihan yleisilme on perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen puutaloasumisen tapa on säilynyt nähtävissä. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mälikadun ja Musankadun kulmauksessa katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallinen merkitys molempien katujen katunäkymissä.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
45		Mälikatu 35	837-213-1015-0013		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin asuinrakennus 001 on peräisin 1910-luvulta, mutta sitä on laajennettu kahdesti 1920-60-lukujen aikana. Sen nykyilme on osin 1960-lukulainen ikkunoiden vaihtamisesta ja mineritiivuurauksesta johtuen. Pienkerrostalotyyppisessä asuinrakennuksessa on useita asuntoja. Kaksiosainen, hyvin ajalle tyypilliset piirteensä säilyttänyt persoonallinen puurunkoinen piharakennus on 1910-20-luvulta. Pihassa on säilynyt runsaasti perinteiselle pispalalaiselle pihalle tyypillisiä rakenteita, kuten polkuja, tasanteita, betoniportaita ja -muureja sekä maakellari. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus edustaa esikaupunkimaista tapaa laajentaa taloa perheen tilantarpeen kasvessa tai varallisuuden lisääntyessä. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mälikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella 001 on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen, rakenteiden ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Pispalassa tyypillisen, eri rakennusmateriaaleista koostuvan kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa. Eri rakennusvaiheista kertovien, toisistaan erottuvien rakennusosien säilyminen asuinrakennuksessa. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
46		Mälikatu 37	837-213-1015-0014		Historiallinen arvo – Henkilöhistoria Tontin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus on peräisin aivan 1900-luvun alusta. Alkujaan pienessä hirsitalossa oli kaksi asuntoa. Asunnot on sittemmin yhdistetty ja talo peruskorjattu ja laajennettu, jolloin sen alkuperäiset ominaispiirteet ovat kadonneet. Pihan yleisilme on perinteinen. Asuinrakennus on ollut teatterineuvos Rauli Lehtosen kotitalo. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mälikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella 001 on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
47		Mälikatu 39	837-213-1015-0021		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus on 1923 kirvesmies Kalle Jokisen rakentama alkujaan kahden asunnon ja vuokralaisen talo. Asunnot on yhdistetty, rakennus korotettu ja voimakkaasti peruskorjattu, mistä johtuen sen alkuperäiset ominaispiirteet ovat osin kadonneet. Pihan yleisilme on perinteinen. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Portaanpään portaiden tuntumassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallista merkitystä portaiden katunäkymässä.	Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.

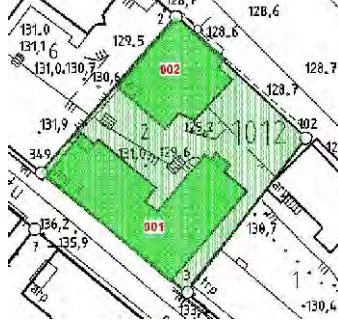
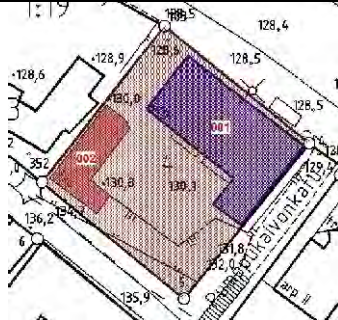
Inv.no.	Tunnuskuva © Miia Hinnerichsen/ PMM 2009	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
48		Mäkikatu 43	837-213-1015-0019		Tontin inventoidut rakennukset on purettu.	
49		Mäkikatu 44	837-213-1014-0016		Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Tontin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus on peräisin todennäköisesti 1920-luvulta, mutta myöhemmin tehtyjen muutosten vuoksi sen alkuperäiset ominaispiirteet ovat kadonneet. Pihan yleisilme on 1950-lukulainen. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen puutaloasuminen tapa on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Mäkikadun varressa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallista merkitystä katunäkymässä.	Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen ja pihan rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
50		Mäkikatu 46	837-213-1014-0019		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin yksittäispientalotyyppinen, useita asuntoja käsittänyt asuinrakennus on rakennettu kahdessa vaiheessa 1910-20-luvuilla. Myöhempien muutosten vuoksi suurin osa asuinrakennuksen puuklassismin piirteistä on kadonnut. Vaatimaton, hyvin piirteensä säilyttänyt pieni piharakennus on 1920-luvulta. Pihan yleisilme on perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mäkikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella 001 on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
51		Mäkikatu 47	837-213-1015-0002		Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Tontin asuinrakennus on 1952 valmistunut arkkitehti Iiro Tukkilan suunnittelema moderni yksittäispientalotyyppinen omakotitalo. Rakennuksessa ei ole perinteisiä pispalalaisia piirteitä, vaan se edustaa aikansa edistyksellistä rakentamista ja arkkitehtuuria. Voimakkaan peruskorjauksen vuoksi osa alkuperäisistä piirteistä on kadonnut. Myös pihan yleisilme on pääosin moderni. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mäkikadun varressa sijaitsevalla, voimakkaasti ympäristöstään poikkeavalla asuinrakennuksella 001 on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja arkkitehtonisten ratkaisujen säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.

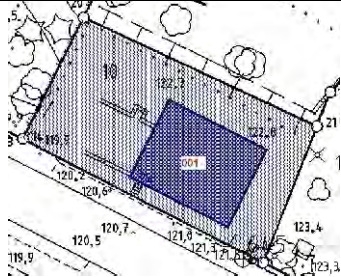
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
52		Mäkikatu 49	837-213-1015-0015		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin hirsirakenteisen pienkerrostalotyyppisen kaksikerroksisen asuinrakennuksen 001 kerrotaan siirretyn paikalleen 1929. Rakennuksessa on vuokratalotyyppisesti useita asuntoja. Pienistä muutoksista huolimatta rakennuksessa on nähtävissä 1920-luvun puuklassismin piirteitä, kuten julkisivujen symmetria, päätyihin taittuvat räystäät sekä kaksi- ja kolmijakoiset risti-ikkunat. Porraskäytävä puuportaineen, kaiteineen ja paneloituine seinineen on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussa. Pihan yleisilme on perinteinen ja siellä on säilynyt betonirakenteinen maakellari. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mäkikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla kookkaalla asuinrakennuksella 001 on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen, rakenteiden ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Porraskäytävän sijoituksen, muodon ja pintamateriaalien säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Rinnerakentamisesta johtuvan korkean asutun kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
53		Mäkikatu 55	837-213-1304-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin paritupatyyppinen asuinrakennus 001 edustaa alueen vanhinta, katoamassa olevaa maaseudun rakennusperintöä aivan 1900-luvun alusta. "Miljoona-Saarisen" rakentama talo on peruskorjattu ja hieman laajennettu, mutta sen perusmuoto ja osa piirteistä (avoräystäät, loiva satulakatto ja julkisivujen aukotus) on säilynyt tunnistettavina. Pihan yleisilme on perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, perheen asunto pienehkössä puutalossa, säilynyt.	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen harvinaistuneen maaseudun rakennusperintöä edustavan rakennustyyppin, paritupa, säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen.
54		Mäkikatu 63	837-218-1352-0003		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin puurakenteinen pienkerrostalotyyppinen asuinrakennus 001 on vuodelta 1928. Se edustaa ajalle tyypillistä vuokrataloarkkitehtuuria Pispalassa. Pienistä muutoksista huolimatta rakennuksessa on selvästi nähtävissä puuklassismin piirteet, kuten päätyihin taittuvat räystäät, julkisivujen symmetria, kaksi- ja kolmijakoiset risti-ikkunat ja vintin kolmioikkunat. Porraskäytävä puuportaineen, kaiteineen ja paneloituine seinineen on säilynyt alkuperäistä vastaavassa asussa. Pieni pulpettikattoinen betoninen piharakennus 1930-luvulta on säilyttänyt piirteensä hyvin. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mäkikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla melko kookkaalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys kapeassa kaupunkimaisessa katutilassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A5).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Porraskäytävän sijoituksen, muodon ja pintamateriaalien säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Rinnerakentamisesta johtuvan asuinrakennuksen osin korkean kivijalan säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.

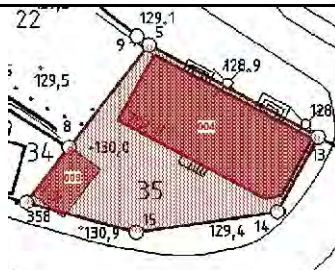
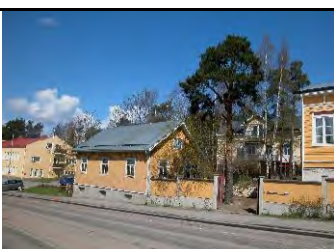
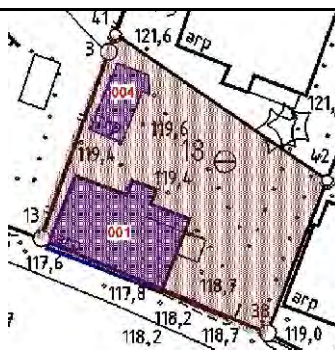
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
55		Mäkikatu 64	837-218-1351-0006		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin puurakenteinen kaksikerroksinen pienkerrostalotyyppinen asuinrakennus 001 on 1920-luvulla valmistunut entinen vuokratalo. Se edustaa ajalle tyypillistä vuokrataloarkkitehtuuria Pispalassa. Rakennus on peruskorjattu ja asunnot yhdistetty yhden perheen käyttöön, mutta sen julkisivuissa on säilynyt puuklassismin piirteitä, kuten päätyihin taittuvat räystäät ja pilasterinomaiset kulmalaudoitukset. Pihan yleisilme on pääosin perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt nähtävissä. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Mäkikadun ja Uittokujan kulmauksessa sijaitsevalla avoimella pihapiirillä, kookkaalla asuinrakennuksella ja katulinjaan sijoitetulla piharakennuksella 002 on maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A5).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Rinnerakentamisesta johtuvan asuinrakennuksen kadunpuolisen korkean kivijalan säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
56		Mäkikatu 65	837-218-1352-0002		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin kaupunkipuutalotyyppinen asuinrakennus 001 on rakennettu kahdessa vaiheessa vuosina 1886 ja 1928 ja peruskorjattu kahdesti 1900-luvun loppupuolella. Rakennuksessa on nähtävissä piirteitä kaikista rakentamis- ja korjausvaiheista, kuten itäosan avoräystäät ja profiloituneet katonkannattimet sekä länsiosan päätyihin taittuvat räystäät. Pihasauna on 1900-luvun puolivälistä. Pihan yleisilme on osin perinteinen, osin 1950-lukulainen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt nähtävissä. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mäkikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla pitkärunkoisella asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys kapeassa kaupunkimaisessa katutilassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A5).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Eri rakennusvaiheista kertovien, toisistaan erottuvien rakennusosien ja tyylipiirteiden säilyminen asuinrakennuksessa. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
57		Mäkikatu 66	837-218-1351-0007		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin puurakenteinen pienkerrostalotyyppinen asuinrakennus 001 on 1920-luvun lopulta. Se edustaa ajalle tyypillistä vuokrataloarkkitehtuuria Pispalassa. Peruskorjatussa rakennuksessa on nähtävillä sekä alkuperäisiä puuklassismin piirteitä (julkisivujen symmetria, kaksi- ja kolmijakoiset risti-ikkunat) että 1950-luvun piirteitä (pihasivun sisäänkäyntikatokset ja parvekkeet siroine metallilankakaiteineen). Naapuritontin piharakennusta vasten rakennettu betoninen piharakennus on säilynyt pääosin alkuperäistä vastaavassa asussaan. Pihan ilme on perinteinen ja siellä on säilynyt polkuja ja betonirakenteita, kuten portaita ja tukimuureja. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Aivan Mäkikadun varressa katulinjassa sijaitsevalla kookkaalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys kapeassa kaupunkimaisessa katutilassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A5).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan rakenteiden ja pintojen muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Rinnerakentamisesta johtuvan asuinrakennuksen kadunpuolisen korkean kivijalan säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.

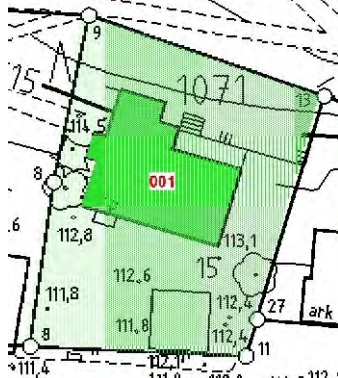
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
58		Mäkikatu 68 ja 70	837-218-1351-0008		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin kaksi erilaista usean perheen asuinrakennusta ja kaksi piharakennusta ovat peräisin 1890-1930-luvuilta. Kaupunkipuutalotyyppisessä useassa vaiheessa rakennetussa asuinrakennuksessa 001 on piirteitä maaseudun rakennusperinteestä (avoräystäää, ristipäiset ikkunakehykset, pieniruutuiset ikkunat). Yksittäispuutalotyyppinen asuinrakennus 002 edustaa puhtaslinjaista 1920-luvun puuklassismia (selkeä rakennusmuoto, päätyihin taittuvät räystäät, 6- ja 9-ruutuiset ikkunat, kolmioikkunat). Betoninen pihasauna on rakennettu kiinni naapuritontin piharakennukseen. Piha on perinteinen ja siellä on runsaasti rinnepihalle tyypillisiä polkuja, tasanteita ja betoniportaita. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiiri rakennuksineen muodostaa moni-ilmeisen ja yhteisöllistä asumisen ja elämisen tapaa edustavan kokonaisuuden. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutaloissa ja aputiloja piharakennuksissa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Mäkikadun ja Mooseksenmäen kulmauksessa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti sen aivan katulinjassa sijaitsevilla asuinrakennuksilla on suuri maisemallinen merkitys katumaisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A5).	Asuin- ja piharakennusten, pihan pintojen ja rakenteiden muodostaman tiiviin ja eheän 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksissa. Rinnerakentamisesta johtuvien asuinrakennusten kadunpuolisten korkeiden asuttujen kivijalkojen säilyminen. Asuinrakennusten aseman säilyminen katumaisemissa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
59		Mäkikatu 75	837-218-1079-0013		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Iso-Simolana tunnetun pihapiirin puurakenteinen L-muotoinen pienkerrostalotyyppinen asuinrakennus 001 ja piharakennus 002 ovat vuodelta 1928. Rakennukset ovat voimakkaan peruskorjauksen myötä menettäneet osan alkuperäisistä tyylipiirteistään. Asuinrakennuksen puuklassisin tyylipiirteet näkyvät kuitenkin yhä katon lunetti-ikkunoissa, päätyihin kääntyvissä räystäissä ja julkisivujen aukotuksessa. Puurakenteisessa piharakennuksessa on toiminut pesutupa ja mankeli, joskin tilat on sittemmin muutettu autotalleiksi ja varastoksi. Historiallinen arvo – Henkilöhistoria Laulaja ja näyttelijä Olavi Virta (1915-1972) asui Iso-Simolassa viimeiset vuotensa. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Tilallisen Hugo Simolan työväelleen rakennuttama vuokratalo. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Mäkikadun ja Vähävirtiantkadun kulmauksessa sijaitseva avoin pihapiiri, jonka massiivisella katulinjalla sijaitetulla asuinrakennuksella 001 on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä ja lähiympäristössään. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteyksen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A4).	Asuin- ja piharakennuksen ja pihan muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen hallitsevan aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen ja pihan rakennusajalle tyypillisten piirteiden palauttamisen on suositeltavaa.
60		Mäkikatu 77/ Kannaksenkatu 28	837-218-1367-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Tontin huvilatyylinen asuinrakennus 001 on ilmeisesti pystytetty paikalleen 1901. Sen hirsirunko on saatettu tuoda Terijoelta. Aiemmin useita asuntoja käsittänyt, nykyisin yhden perheen asuinrakennus on peruskorjattu, mutta sen perusmuoto, joitain alkuperäisiä rakennusosia sekä huvilamaisia puujugendvaikutteisia piirteitä (avoräystäät, poikki-päädyn räystäänaluskoristeet ja pikkuruutuiset ikkunat) on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Mäkikadun, Vähävirtiantkadun ja Kannaksenkadujen rajaama avoin pihapiiri, jonka asuinrakennuksella 001 on maisemallista merkitystä lähinnä Kannaksenkadun katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteyksen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A4).	Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemissa.

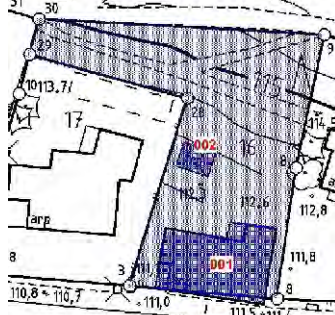
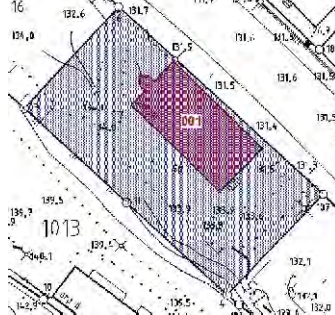
Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat ■ ■ ■ ■ ■ Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
61		Mäkikatu 80	837-218-1078-0011		Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Tontin huvilatyylinen aumakattoinen asuinrakennus 001 on valmistui vuonna 1901 ja se on ilmeisesti arkkitehti Wivi Lönnin suunnittelema. Rakennus poikkeaa voimakkaasti alueen työväenrakentamisesta. Se edustaa alueella harvinaista arkkitehdin suunnittelemaa tyyliarkkitehtuuria, uusrenessanssia, mikä näkyy mm. räystäään alusten kuvioleikatuissa konsoleissa, julkisivujen yläosan listoituksessa ja peilinauhassa sekä koristeellisissa ikkunoiden kehyksissä. Pihapiirin kokonaisuus on tontin jakamisesta johtuen kadonnut, mutta kasvillisuus ja pihan pinnat ovat kuitenkin pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Asuinrakennus poikkeaa voimakkaasti perinteisestä pispalalaisesta työväenrakentamisesta ja kertoo alueella harvinaisesta ylemmän yhteiskuntaluokan rakentamisen ja asumisen tavasta. Historiallinen arvo – Henkilöhistoria Asuinrakennus oli alueella laajasti vaikuttaneen tilallisen Frans Simolan ja hänen vaimonsa Annin kotitalo. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Mäkikadun ja Vähävirtiankadun kulmauksessa sijaitsevalla avoimella pihalla ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Mäkikadun ja Kannaksenkadun risteyksen kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A4).	Asuinrakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
62		Pispalan valtatie 1	837-213-1012-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin itäreuna on kiinni entisessä Tampereen ja Pohjois-Pirkkalan välisessä rajassa. Valtatiellä tontin kohdalla oli Rajaportti. Pihapiirin kaupunkipuutalotyyppinen asuinrakennus 001 on alueen vanhimpia rakennuksia 1800-luvun lopulta. Se on säilyttänyt muotonsa, mutta mineriittivuorauksen ja ikkunoiden vaihtamisen seurauksena osa alkuperäisistä piirteistä on kadonnut. Puurakenteisessa piharakennuksessa 002 on pidetty hevosia 1970-luvulle asti. Kasvillisuus, pihan pinnat ja jäsentely ovat pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Henkilöhistoria Pihapiiri oli Onni Niemen eli vanhempien pispalalaisten tunteman ”Onskan”, Pispalan viimeisen hevoskuskin koti. Historiallinen arvo – Sosiaalhistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyyppillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Pispalan valtatie alun kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A9).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Asuinrakennuksen rakennusajalle tyyppillisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.

Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
63		Pispalan valtatie 3	837-213-1012-0002		Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiirin rakennukset ovat peräisin 1800-luvun lopun ja 1900-luvun alun väliseltä ajalta. Asuinrakennus 001 on kaksikerroksinen, puurakenteinen pienkerrostalotyyppinen useita pieniä asuntoja käsittävä talo. Rakennus 002 on tiilirunkoinen, entinen piharakennus, joka on muutettu asuinkäyttöön. Rakennukset ovat säilyttäneet 1900-luvun alkupuolelle tyypillisen muotonsa, joskin erittäin voimakkaasta peruskorjauksesta johtuen niiden alkuperäiset piirteet ovat kadonneet. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen tapa, pienehköjä asuntoja puutalossa, on säilynyt. Historiallinen arvo – Taloushistoria Pihapiirissä on toiminut seppä, metalliverstas, autosähkökorjaamo sekä Rajakioski. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla avoimella pihapiirillä, kookkaalla asuinrakennuksella 001 ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla rakennuksella 002 on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä sekä laajemminkin pohjoisrinteen maisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Pispalan valtatie alun kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A9).	Asuinrakennus – entinen piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 001. Avoimen pihan ja rakennusten aseman säilyminen katumaisemassa. Lisäksi: Rakennusten 1900-luvun alkupuolelle ominaisten piirteiden palauttaminen on suositeltavaa.
64		Pispalan valtatie 7	837-213-1300-0004		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin rakennukset on rakennettu useassa vaiheessa 1800-luvun lopun ja 1940-luvun välisenä aikana. Kaupunkipuutalotyyppisen asuinrakennuksen yleisilme on muutoksista johtuen hieman 1950-lukulainen. Puurakenteinen useita tiloja käsittävä piharakennus on säilyttänyt perinteisen asunsa paremmin. Pihan kasvillisuus, pinnat ja jäsentely ovat pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Historiallinen arvo – Taloushistoria Asuinrakennuksen länsipäädyn korkeassa kivijalassa on toiminut maitokauppa. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Pispalan valtatie alun kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A9).	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Entisen liiketilan hahmottuminen asuinrakennuksessa (mm. erikorkuinen kivijalka). Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.

Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
65		Pispalan valtatie 8	837-218-1071-0010		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin rapattupintainen kaksikerroksinen moderni asuin- ja liikekerrostalo on rakennettu 1958. Se edustaa Pispalan ensimmäisen 1945 asemakaavan jälkeistä rakentamista alueella. Rakennuksessa ei ole perinteisiä pispalalaisia piirteitä, vaan se edustaa aikansa pelkistettyä standardirakentamista. Rakennuksen alkuperäiset piirteet ovat säilyneet hyvin julkisivuremontista huolimatta. Pihassa on joitain rinnerakentamisesta johtuvia 1950-luvun betoniportaita, -muureja ja metalliputkikaiteita. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus tarjosi valmistuessaan asukkaille modernit asumisen edellytykset: keskuslämmitetyt huoneet, juoksevan veden, wc:n ja kylpyhuoneen. Pienien 1950-luvulle tyypillisten kerrostaloasuntojen ja kivijalan liiketilan käyttö on säilynyt alkuperäistä vastaavana. Historiallinen arvo – Taloushistoria Kivijalan liiketilassa toimi Pispalan posti 1960-luvulta 1980-luvulle. Liiketilan käyttö jatkuu. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla avoimella pihalla ja erityisesti aivan katulinjan tuntumassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Porraskäytävän sijoituksen, muodon ja pintamateriaalien säilyminen. Kivijalan liiketilan käytön jatkuminen. Avoimen pihan ja asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan rakenteiden ja tasoerojen säilyminen.
66		Pispalan valtatie 9 (Rajaportin sauna)	837-213-1300-0001		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin rakennukset on rakennettu useassa vaiheessa 1890-luvun lopun ja 1920-luvun alun välisenä aikana. Kaupunkipuutalotyyppisen nykyisin kahvilana toimivan rakennuksen 002 nykyinen ilme on 1950-lukulainen. Tiilinen rapattupintainen saunarakennus 003 on rakennettu aivan 1900-luvun alussa ja sitä on jatkettu 1930-luvun lopulla. Se on säilyttänyt 1930-luvun piirteensä erinomaisesti. Yksittäispuutalotyyppinen asuinrakennus 004 ja puurunkoinen piharakennus 005 on yhdistetty persoonallisesti välisalla. Perinteisenä säilynyt pihapiiri rakennuksineen muodostaa intensiivisen ja kerroksellisen pihakokonaisuuden. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Pihapiiriin kuuluva nykyisin Rajaportin saunana tunnettu rakennus 003 on Suomen vanhin yhä toimiva yleinen sauna. Sillä on vahva identiteettimerkitys ja symboliarvo. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla kahvilarakennuksella 002 on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Pispalan valtatie alun kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A9).	Saunan, kahvilan, asuin- ja piharakennuksen ja pihan pintojen muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus ja sauna – kahvila rakennusparien säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa 004. Rinnerakentamisesta johtuvan korkean tiilisen kivijalan ja sen erikoisen aukotuksen säilyminen asuinrakennuksessa 004. Pihapiirin ja erityisesti rakennuksen 002 aseman säilyminen katumaisemassa. Saunan toiminnan jatkuminen.

Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
67		Pispalan valtatie 10	837-218-1071-0005		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin kaupunkipuutalotyyppisen asuinrakennuksen on rakentanut ilmeisesti Seppä Daavitsainen 1907. Rakennusta on 2000-luvulla palautettu alkuperäiseen tai sitä vastaavaan, hieman uusrenessanssivaikutteiseen asuun (julkisivulaudoitus, listoitus, ikkunoiden kehykset). Myös kuisti on uudistettu tyyliin sovittaen. Rakennuksen perusmuoto on säilynyt hyvin. Pihan kasvillisuus, pinnat ja jäsentely ovat pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Taloushistoria Asuinrakennuksen kivijalassa on toiminut sepän paja, metallivalimo ja itäpäädyssä Pispalan posti 1911-1928. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallinen merkitys katunäkymässä. Lisäksi asuinrakennus muodostaa pääteaiheen eteläpuoliselle poikkikadulle, Vähävirtiantkadulle. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Asuinrakennuksen ja pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Rinnerakentamisesta johtuvan korkean kivijalan säilyminen asuinrakennuksessa 001. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemissa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
68		Pispalan valtatie 11	837-213-1013-0035		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin pienkerrostalotyyppinen asuinrakennus 001 ja betoninen piharakennus 002 ovat todennäköisesti peräisin 1900-luvun alusta ja säilyneet erittäin hyvin ajalle tyypillisessä asussa. Mansardikattoisessa asuinrakennuksessa on nähtävissä 1920-luvun puutaloklassismin piirteitä, kuten päätyihin taittuvat räystäät, 6-ruutuiset ikkunat ja julkisivujen symmetria. Pienen pihan yleisilme on perinteinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, pieniä asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Historiallinen arvo – Taloushistoria Asuinrakennuksen ensimmäisessä kerroksessa on toiminut runsaasti erilaisia pieniä liikkeitä (mm. Valion maitokauppa ja Puukkoniemenkauppa), joten se edustaa myös Pispalasta kadonnutta kivijalkakauppakulttuuria. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän ja Mäkikadun kulmauksessa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla kookkaalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä sekä laajemminkin pohjoisrinteen maisemassa. Arvoalue Kohde sijaitsee Pispalan valtatie alun kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A9).	Asuin- ja piharakennuksen sekä pihan pintojen muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen eheän pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen asuinrakennuksessa. Entisten liiketilöiden hahmottuminen asuinrakennuksessa (näyteikkunat ja kadunpuolen sisäänkäynnit). Mäkikadun puolelta avoimen pihan ja rakennusten aseman säilyminen katumaisemissa.
69		Pispalan valtatie 12	837-218-1071-0018		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin kaupunkipuutalotyyppinen asuinrakennus, puurakenteinen piharakennus ja maakellari ovat ilmeisesti peräisin 1920-luvulta. Asuinrakennukseen on tehty vuosien kuluessa muutoksia, mutta se on yhä perusmuodoltaan tunnistettavissa aikansa pispalalaistaloksi. Piharakennus on säilynyt paremmin. Pihapiirin alkuperäinen kokonaisuus on tontin jakamisesta johtuen kadonnut, mutta kasvillisuus, pihan pinnat ja jäsentely ovat kuitenkin säilyneet perinteisinä. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asuntoja puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Erämiehenkadun varren kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A6).	Asuin- ja piharakennuksen, maakellarin, kaivon, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.

Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
70		Pispalan valtatie 13	837-213-1013-0022		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin 1900-luvun alusta peräisin olevat kaupunkipuutalotyyppiset asuin- ja liikerakennus sekä asuinrakennukseksi muutettu entinen piharakennus ovat peräisin 1900-luvun alusta. Ne on voimakkaasti peruskorjattu ja entinen piharakennus pääosin rakennettu uudelleen 1980-luvulla. Muutoksista johtuen rakennusten alkuperäiset piirteet ovat osin kadonneet. Historiallinen arvo – Henkilöhistoria Pihapiiri oli vanhempien pispalalaisten yhä muistaman paikallisen originellin Irja Lastusen valtakuntaa. Historiallinen arvo – Taloushistoria Asuinrakennuksen 001 ensimmäisessä kerroksessa on toiminut runsaasti erilaisia pieniä liikkeitä, joihin on kuljettu kulmiin viistetyistä liikeilojen ovista. Pitkäaikaisin liikkeistä oli Lastusen antiikkikauppa. Nykyisin liikeillassa toimii Pispalan taidetalo. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella 001 on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä. Arvoalue Kohde sijaitsee Pispalan valtatie alun kulttuurihistoriallisella arvoalueella (2009/A9).	Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Useiden asuntojen tai vaikutelman useista asunnoista säilyminen rakennuksissa. Liiketilän käytön jatkuminen ja/tai liikeilojen sijainnin hahmottuminen rakennuksessa 001 (sisäänkäynnit kulmissa). Pihapiirin ja rakennusten aseman säilyminen katumaisemissa.
71		Pispalan valtatie 16 (Pispalan kirkko)	837-218-1071-0007		Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Laajalla kadulta pohjoiseen nousevalla jyrkällä rinnetontilla sijaitsevat Bertel Strömmerin suunnittelema seurakuntatalo (1949) ja siihen liitetty Jaakko Ilveskosken suunnittelema kirkkorakennus (1971). Keltainen rapattupintainen seurakuntatalo edustaa jälleenrakennuskauden pelkistettyä julkista rakentamista ja kirkko taas aikansa tasokasta ja modernia kirkkoarkkitehtuuria. Molemmat ovat säilyttäneet rakennusajalleen ominaiset piirteet erinomaisesti. Historiallinen arvo – Kirkkohistoria Harjun seurakunta on toiminut tontilla vuodesta 1949 nykypäiviin. Kirkossa on esineistöä myös 1968 palaneesta Pispalan rukoushuoneesta ja Epilässä sijainneesta Harjun kappelikirkosta (1639–1858). Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla avoimella rinnetontilla ja erityisesti massiivisella seurakuntatalolla on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä sekä laajemminkin Ala-Pispalan maisemassa.	Rakennuksen/ rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen, tyylipiirteiden ja arkkitehtonisten ratkaisujen säilyminen. Avoimen rinnepihan ja seurakuntatalon aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan tasoerojen säilyminen.
72		Pispalan valtatie 20	837-218-1071-0015		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin yksittäispientalotyyppinen asuinrakennus on peräisin 1900-luvun alusta. Se on peruskorjattu ja laajennettu kahdesti. Muutoksista johtuen rakennuksen alkuperäinen ilme on pääosin kadonnut. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuinrakennuksen rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen.

Inv.no.	Tunnuskuva	Osoite	Kiint.no.	Karttaote, pihapiirien ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvoluokat I II III Ei mittakaavassa Pohjakartta © Tre kaupunki	Pihapiirin ja rakennusten kulttuurihistorialliset arvot ja arvojen perustelut	Toimenpidesuosituks
73		Pispalan valtatie 21	837-213-1013-0018		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Tontin komikerroksinen moderni asuin- ja liikekerrostalo on rakennettu 1961. Se edustaa Pispalan ensimmäisen 1945 asemakaavan jälkeistä rakentamista alueella. Rakennuksessa ei ole perinteisiä pispalalaisia piirteitä, vaan se edustaa aikansa pelkistettyä standardirakentamista. Rakennuksen alkuperäiset piirteet ovat säilyneet hyvin. Pihassa on rinnerakentamisesta johtuvia 1960-luvun betoniportaita, -muureja ja metalliputkikaiteita. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus tarjosi valmistuessaan asukkaille modernit asumisen edellytykset: keskuslämmitetyt huoneet, juoksevan veden, wc:n ja kylpyhuoneen. Pienien 1960-luvulle tyypillisten kerrostaloasuntojen ja kivijalan liiketilöiden käyttö on säilynyt alkuperäistä vastaavana. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla laajalla pihalla ja erityisesti aivan katulinjan tuntumassa sijaitsevalla massiivisella asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä sekä laajemminkin pohjoisrinteen maisemassa.	Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Porraskäytävän sijoituksen, muodon ja pintamateriaalien säilyminen. Kivijalan liiketilöiden käytön jatkuminen. Avoimen pihan ja asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa. Rinnepihan betonirakenteiden ja tasoerojen säilyminen.
74		Pispalan valtatie 22 a	837-218-1071-0016		Rakennushistoriallinen arvo – Rakennusperinteinen Pihapiirin kaupunkipuutalotyyppinen asuinrakennus on peräisin 1910-luvun alusta ja puurakenteinen piharakennus 1920-luvulta. Asuinrakennusta on siirretty valtatie leventämisen yhteydessä 1950-luvulla ja peruskorjattu 1970-luvulla, mistä johtuen sen alkuperäinen ilme on osin kadonnut. Vaatimaton piharakennus on säilynyt paremmin. Pihan pinnat, jäsentely ja kasvillisuus ovat pääosin perinteiset. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Rakennukset on rakentanut uittoyhdistyksen työnjohtaja Juho Heiskanen perheelleen. Alueella 1900-luvun alkupuolella tyypillinen asumisen ja elämisen tapa, asunto puutalossa ja aputiloja piharakennuksessa, on säilynyt. Historiallinen arvo – Taloushistoria Asuinrakennuksen sisäänvedetyssä lounaiskulmassa on säilynyt sisäänkäynti liiketilaan, jossa toimi pitkään parturi-kampaamo. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla pihapiirillä ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla asuinrakennuksella on maisemallinen merkitys katunäkymässä.	Asuin- ja piharakennuksen, pihan pintojen ja kasvillisuuden muodostaman 1900-luvun alkupuolelle ominaisen pihapiirin säilyminen. Asuinrakennus – piharakennus rakennusparin säilyminen. Rakennusten kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien ja muotojen säilyminen. Asuinrakennuksessa entisen liiketilan säilyminen hahmotettavissa (sisäänkäynti kulmassa). Asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.
75		Pispalan valtatie 23	837-213-1013-0017		Rakennushistoriallinen arvo – Arkkitehtoninen Tontin rapattupintainen kolmikerroksinen moderni asuin- ja liikekerrostalo on rakennettu 1955. Se edustaa Pispalan ensimmäisen 1945 asemakaavan jälkeistä rakentamista alueella. Rakennuksessa ei ole perinteisiä pispalalaisia piirteitä, vaan se edustaa keskimääräistä korkeatasoisempaa jälleenrakennuskauden arkkitehtuuria. Rakennuksen alkuperäiset piirteet (mm. rappaus, aukotus, kaksijakoiset ikkunat, kivijalan liuskekiviverhous, parvekkeiden metallilankakaiteet) ovat säilyneet erinomaisesti. Pihan yleisilme on rakentamisajalle tyypillinen. Historiallinen arvo – Sosiaalihistoria Asuinrakennus tarjosi valmistuessaan asukkaille modernit asumisen edellytykset: keskuslämmitetyt huoneet, juoksevan veden, wc:n ja kylpyhuoneen. Pienien 1950-luvulle tyypillisten kerrostaloasuntojen ja kivijalan liiketilan käyttö on säilynyt alkuperäistä vastaavana. Historiallinen arvo – Taloushistoria Kivijalan liiketilassa toimi aluksi maitokauppa ja sittemmin vuodesta 1968 ravintola Pispalan Pulteri. Pulterin sanotaan olevan Suomen vanhin yhä toimiva lähiöravintola. Ympäristöarvo – Maisemallisesti keskeinen sijainti Pispalan valtatie, alueen pääliikenneväylän varressa sijaitsevalla avoimella pihalla ja erityisesti aivan katulinjassa sijaitsevalla kookkaalla asuinrakennuksella on suuri maisemallinen merkitys katunäkymässä sekä laajemminkin pohjoisrinteen maisemassa.	Asuinrakennuksen kattomuodon, runkomuodon ja rakennusajankohdalle ominaisten tai niitä vastaavien julkisivumateriaalien, muotojen ja tyylipiirteiden säilyminen. Porraskäytävän sijoituksen, muodon ja pintamateriaalien säilyminen. Kivijalan liiketilan käytön jatkuminen. Avoimen pihan ja asuinrakennuksen aseman säilyminen katumaisemassa.